

Štev. 6. in 7.

V Ljubljani, 1. malega srpana 1918.

Leto XIX.

Jutranji izprehod.

In kadar jutro rano me zbudi,
naté se misel mi, dom, oglasi.

Po rosni travi me korak provaja,
epota tvoja čudovita vstaja.

Od vseh strani zveneč udarja spev,
na tebe lije zora zlati sev.

Vrhovi daljnih gor v škrlat kipijo;
cvetovi v jutranji pozdrav dehtijo.

Pšenica se zaziblje v mehki val
in k solncu dviga se od črnih tal.

V vonjivo kito tam se trta vije,
grozd hlastno solnčni ogenj srka, pije.

Čebela se brenčec poganja v svet —
in kamor sede, tam jo čaka med.

Govedo k sočni paši se priklanja,
pastir na orglice poskočno sanja.

Drevesu krona tajno zašumi,
šepeče k listu list in spet molči.

Tam se razgrinja plodovita njiva,
pred zlom molitev varno jo pokriva.

In steze, pota — ali govoré?
Na težko delo stopajo ljudjé.

Pokonci nosi se poštena glava,
v daljavo sinjo vid svobodno plava.

In kadar duša se v ponosu spne,
nepremagljiva volja vanjo vre.

In kamor seže roka, dom ljubeča,
ovenča z zmago jo junaška sreča.

A kam neznaten, majhen, skromen jaz
v tem veličastvu skrijem naj obraz?

Kako in s čim naj moško razodenem,
kar čutim, slutim v srcu preiskrenem?

O, jutro k delu, k delu me budi —
in v srcu, v mislih, dom, si meni ti!

E. Gangl.

Ptičku.

Prisijal spet je krasni maj,
zelen je dol in hrib in gaj,
cvetice pisane dehtijo,
po drevju ptice se glasijo.

Čemu vprašujem te, čemu?
Med svojce rad bi šel domu;
tu imaš sicer piče dosti,
pogrešaš zlate pa prostosti!

Veselo vse, samo, moj ptič,
veselja mi ne kažeš nič;
mar tvoje srčece umira,
ker kletka tesna te zapira?

Jaz vratca kletke bom odprl,
peruti bodeš razprostrl,
izpolnim željo ti gorečo,
zapustil bodeš svojo ječo.

Kako je krasen solnčni dan,
le leti mi čez hrib in plan
med svoje sestrice in brate —
pomladi veselit se zlate!

Janko Leban.

Škrjanček.

Poglej škrjančka tam na polji:
črvičkov se najé po volji,
potem se dvigne pod oblak,
leteč ubira spev sladak.

Tako za jed ta ptiček mali
Boga dobrotnika mi hvali;
ne zabi tudi ti nikar
Boga hvaliti za vsak dar!

Janko Leban.

Večerna molitev.

Tiha noč se približuje,
zvezd prižiga sto in sto,
trudnost mene premaguje,
ležem v posteljo mehko.

Starše, svojce Ti mi štiti,
bolnim olajšuj gorje,
žalostne daj tolažiti,
pokoj v spanju naj dobé.

Bog, čez dan si skrbel zame,
hudega me varoval,
tudi v noči pazi name,
da bom mirno, sladko spal.

Ustno očenaš šepeče,
v varstvu božjem naj zaspim,
da, ko zarja zaslekeče,
čvrst na delo pohitim.

Janko Leban.

MÄVRICA NA TRI PRÄMENCE — BOG POŽIVI VSE SLOVENCE!

Oton Zupančič.

IVAN STUKELJ:

Drobni prijatelji.

Obili smo novo učiteljico Albino Čehovo. O Veliki moči se je pri-selila semkaj. Stanovala je na južnem koncu vasi v beli hišici sredi vrta ob kolovozu, ki se je odcepljal od velike ceste onkraj potoka Tesnice. Tja v daljavo do gozdnih obronkov so se širili travniki, njive in loke.

Na vrtu so bile grede, obrobljene z lepo zeleno travo. Po nekaterih je rasla prva vrtna zelenjad, po drugih so silili na dan zvončki, modre vijolice, škrlatnordeči jagleci in več takih zgod-njih cvetov.

Za danes je učiteljica že končala šolsko delo. Izprehajala se je na vrtu po belih, z drobnim peskom posutih stezah.

Otroci so obstajali in se ozirali čez nizki plot v novo učiteljico. Lepa gruča jih je bila, dečkov in deklic. Pozdravljali so jo glasno, skoraj hrupno, a ona jim je odzdravljala prijazno z dobrovoljnim nasmehom. Tisti, ki niso bili iz njenega razreda, so jo še posebno zvedavo opazovali, kako se kreta in suče, kakšen glas ima, kako se smeje.

Ljubek prizor jim je prišel pred oči, da se mu niso mogli načuditi.

Učiteljica je iztegnila desnico, ki je imela na njej nekaj drobtinic. In glej, z bližnjega drevesa sta priletela dva ščinkavca, samček in samica. Ondi sta imela gnezdo najbrže še od lanskega leta. Zdaj je skočil uči-teljici na roklo samček, zdaj je skočila samica. Pozobala sta nekaj drobtin ter zopet odfrčala.

Nato je vzela učiteljica večjo krušno drobtino ter si jo dela med ustni. Ne dolgo, ptica je prifrčotala in utripajoč s perutni ji je spretno izmaknila drobtino.

Učiteljica je to zopet ponovila. Ptici sta prihajali in odhajali, vrsteč se druga za drugo. Potem pa jima je tudi malo ponagajala, stisnivši drobtini nekoliko trdneje med ustni. Ker se ptici ni posrečilo izmakniti drobtine, je odletela, a zopet se povrnila in poizkusila svojo srečo drugič.

Otroci so se nehote umirili in utihmili. To je bilo zanje nekaj čisto novega in posebnega, da se je drobna živalca tako privadila učiteljice. Pred njimi pa so vse bežale. Tudi na šolskem dvorišču so imeli krmišča za ptice. A tedaj, ko so bili učenci zunaj, so ptice begale semtertja ali pa plaho čakale po bližnjih drevesih, da so se oni umaknili v šolsko poslopje. Zdaj šele so si upale do krmišč.

V šoli jim je bilo naročeno, da naj tudi doma natrošajo pticam zrnja in jedilnih ostankov, ki jim priajajo. A to so le preradi pozabljali. Po onem prizoru s ščinkavci, ki so ga videli pri hišici nove učiteljice, so poizkušali tudi doma to ptico privabiti v bližino.

Ko je Zoranov Lenček z materjo delal na vrtu, je vrgel nekaj drobtin na gredo. In glej, takoj se je z drevesa spustil ščinkavec in jel klicati svojo samico: »Gri, čuj, gri, čuj!«

Vedno sta bila za njima ter sta razen drobtinic pobirala tudi črviče in drugi mrčes iz prekopane zemlje.

Na dvorišču pa je poizkušal Lenček privaditi ščinkavca, da bi jemal drobtine z roke kakor gospodični učiteljici. Dolgo časa je bil nezaupen. Prihajal je že čisto blizu, skakljal okoli njega, obračal glavico, ozirajoč se z drobnimi očmi proti njemu, kakor da bi ga hotel vprašati, mu li sme zaupati. Potem pa je zopet odletaval. Slednjič se je osmelil in mu vzel z roke prvo drobtino. Lenček bi bil najrajši poskočil od veselja, a vedel je, da je tu treba opreznosti. Ostal je miren, in ptica je prišla po drugo, tretjo drobtino. Zdaj se ni več bala. Tako lepo je stopila na konec roke, pogledala Lenčka, nato pa hitro izmaknila drobtino ter odletela. Uspehe svoje vaje je pokazal tudi domačim. Vsi so imeli veselje z ljubko živalco.

Nekoga popoldne je prišel k Zoranovim Primožičev Mihec. Tudi on je ponujal drobtin ptici, in ta je rada jemala z njegove roke. To se mu je dobro zdelo. Ko pa iznova prileti, malašč poseže po njej z drugo roko, da bi jo ujel. Ptica pa mu hitro smukne izpod prstov in odfrči na drevo. In glejte, odslej ni hotela več jemati drobtin z roke. Niti v bližino si ni upala. Vsi so se razjezili nad njim. Počasi se je splazil domov. Žal mu je bilo, da je učinil to nerodnost. Lenček na je imel mnogo potrpljenja, preden je ptici zbudil nekdanjo zaupnost. Čez nekaj dni mu je v veliko veselje ptiček zopet sedel na roko. Slednjič ga je tudi privadil, da je jemal drobtine izmed usten. Kako se je vzradostil, ko mu je pred obrazom rfohtal ta ljubki, drobnji prijateljček!

Pomlad je prihajala z vedno večjo množino cvetja. Kakor bi čez meč angeli dahnili po drevju, tako hitro se je to razcvело. Po njem pa je plavala vriskajoča pesem drobnih ptic. — Otroci so radi obstajali ob učiteljičinem stanovanju. Iz njene sobe ali z vrta sem je pogosto zvenela tudi njena pesem. Tako lep in poln glas je imela, in nam se je zdelo, da skupno s ptičjim spevom slavi radost življenja.

Prišlo je poletje. Zarana se je oglašal semkaj s polja škranček. To vam je zvest prijatelj kmetu.

Kako lepo se sklada njegovo življenje s kmetovim! Tu med plodovite grude si je postavil svoj domček, spletel si gnezdo. Tudi kmet je navezan na grudo, na zemljo svojo. Kako prijazen in mičen je kmetov dom na širnem polju!

Mrzla so še jutra, mrzla je gruda, ki jo kmet prevrača s svojim plugom v prvi pomladi. Z njim vred je vstal škrijanček; diviga se proti nebu z žvrgolečo pesmijo, ki oraču zbuja veselje do dela, misel do Vsevišnjega, da ga poprosi, naj ogreva s toplimi žarki, naj namaka z blagodejnim dežjem, naj blagoslavlja to zemljo, ki jo sedaj reže s plugom. Po svoji jutranji pesmi se škrijanček spusti dol na rjavke grude, urno stopica semtertja; začne se mu delo, skrb za hrano. Tako se jima vrsti delo dan za dnevom. Čez polje gredo solnčni in deževni dnevi. Vse vremenske nezgode morata prenašati.

Slednjič zavalovi žito s svojim klasovjem. Človeku se dozdeva, da je zdaj škrijančeva pesem še bolj kipeča, ko se v krasnih poletnih jutrih diviga visoko, visoko v sinji zrak. Pod njim pa se širi rumeno polje — njegov in kmetov blagodar. — Ko pa se na nebu zgrinjajo temni, pogubonosni oblaki, tedaj pa škrijanček utihne in ždi ob grudah, čuti soparo, čuti bližajočo se nevihto. Veter preganja žitno valovje semtertja. Pod nebom pa se bliska, gumi in treska... Huda ura mine. S kako hvaležnim očesom se ozira kmet proti nebu, da je neurje šlo brez škode preko polja; z novo nado na dobro letino dela po njivah. Tam gor visoko pod vedrim nebom žgoli škrijanček svojo zahvalno pesem. Gorje bi bilo, ko bi nevihta udarila s točo po plodnem polju. Kmet in škrijanec, malo poprej srečna, bi bila zdaj usmiljenja vredna siromaka...

Pozna jesen je tu. Hladni vetrovi brijejo po praznem strnišču, in njih glasovi tako turobno pojo v gozdnih vrhovih.

Ptičje petje ponehava. Veliko naših ptic odnašajo jesenski vetrovi tja v srečne, tople kraje. Kar jih je ostalo tukaj, so se približale našim stanoviščem.

V solnčnih zimskih dneh pa tudi njih pesem ne zamira. Samo usmiliti se jih moramo in jim skrbeti za hrano. S svojim drobnim očesom so našle v letnem času na tisoče in tisoče škodljivega mrčesa ter ga pokončevale.

Učiteljica je o Božiču postavila pticam tudi smrečico. Na veje je pritrdila s cvetično žico orehove lupine. Napolnila jih je z lojem, ki ga sinice in brglezi posebno radi imajo. Kako ljubko so se spenjale te ptice po drevescu. Od trščate kapusne sinice do malega meniščka z modro čepico na glavi — vse so se šegavo preganjale po vejah. Z ostrimi krempljci so se oprijemale orehovit lupin ter luščile iz njih strjeni loj. Nekatero lupino so bile videti že prazne, a vedno so si poiskale še tuintam lojevo trohico. Ko pa so lupine že popolnoma izpraznile, jih je učiteljica iznova nalila z lojem.

Vedno večje veselje smo imeli otroci s krmiljenjem ptic. Opazovali smo, kako prihajajo čimdalje zaupnejše proti nam in tudi proti odraslim ljudem

Stvarnik je človeku poklonil narodo v korist in veselje. Ptice so mu mile in zveste prijateljce, vso njegovo prijaznost in ljubezen mu rade vračajo

V ostri zimi jih radi krmimo ter iskreno želimo, da bi jih bilo od leta do leta vedno več in več, da bi oživljale in s petjem razveseljevale našo zlato domačijo!

— V NEDELJO POPOLDNE —

Ne muči živali!

Imovitega trgovca sin je bil Vladko. Bil je lep deček. A telesna lepota ne daje poročstva tudi za dušno lepoto. Oče je sicer skrbel za kar najboljšo vzgojo sinovo. Deček se je tudi izlahka učil, ker je bil bistre glave. Žalibog se njegovo srce ni odpiralo blažjim čuvstvom. Vladko je bil tako-le bolj na lahko stran in imel je pogrešek, ki ga je delal ljudem odurnega in provzročal očetu skrb in žalost. Vladko je namreč rad mučil živali. Posebno rjave hrošče je trpinčil, da je bilo groza. To so sicer — kakor veste — kmetijstvu jako škodljive živalce, in prav je, da jih naglo uničujemo, a trpinčiti jih ne smemo, kakor sploh nobene živali ne!

Toda Vladko ni bil le krut proti živalim, nego povsem hladen tudi proti ljudem! Njegov oče se je trudil na vse načine, da bi blažilno vplival na sinovo srce. Če so berači prihajali v hišo, je Vladku dajal denar, da ga je nosil beračem v vežo. Toda Vladko denarja ni dajal beračem v roko, nego metal jim ga je kar pred noge; nesrečnikom ni privoščil dobre besede!

Da bi dečka odvadil grdega pregreška trdosrčnosti, je oče kupil Vladku lepega ptička. Bila je to srčkana, šegava živalca, vseni domačim v veselje. Izprva se je zdelo, da je ptiček tudi Vladku ugajal. Večkrat je deček stopil pred kletko ter opazoval dičnega ptička. Nekoč mu ponudi celo kosček sladkorja. Že je mislil Vladkov oče, da se je sin poboljšal. A kmalu se je prepričal, da se je motil, spoznati je moral, da je njegov Vladko — nepoboljšljiv!

Nekega dne je bil Vladko sam v sobi. Z zida sname kletko. Ptiček je plašno frfolel od šibice na šibico. Zdelo se je, kakor bi slutil o krutih dečkovih namerah. Vladko hitro seže z roko v kletko, bega ubogo živalco ter jo podi semtertja. Oče je vse to nekaj minut neopažen gledal pri vratih skozi steklena okna. Ko pa vzame mučilec živali palčico v roko ter začne z njo obdelovati ubogega ptička, tedaj očetu zavre kri. Naglo odpre vrata, iztrga dečku palčico iz rok, jo zdrobi na male kose in vrže na tla.

»Hudobni deček!« zakliče oče v sveti jezi ter stresa hudobneža. »Ali nimaš srca? Kako se li drzneš le dotakniti ubogega ptička? Ti si nepoboljšljiv krutež! Vsi opomini gredo pri tebi skozi eno uho noter, skozi drugo vum. Takoj odpri kletko ter izpusti ptička pod mило nebo! Trpinčil ga ne boš več!« —

Vladko je jokaje prosil, naj bi smel še obdržati ptička ter je kakor v obrambo pokril kletko z roko. Toda oče mu iztrga kletko iz rok, stopi z njo k oknu, odpre vratca ter izpusti ptička na plano. Potem zavpije na sina: »Kaj pa bo še s tabo? Povej! Gotovo še doživim sramoto, da boš celo proti človeku tako krut, kakor si zdaj proti živalim!« —

Minilo je več let. Oče Vladkov je že umrl. In prav je bilo tako; zakaj srce bi mu bilo počilo, da je videl, kaj se je zgodilo z njegovim Vladkom! Deček je padal bolj in bolj, kopičil krutost na krutost. Ko je do-rastel, je postal celo morilec in nekega dne so ga gnali na — morišče! Nihče ga ni miloval, ker tudi sam ni kazal usmiljenja do nikogar! —

TONE KOSEM:

Samogovor stoletnega hrasta.

to let živim in orjak sem in ne bojim se nobenega viharja.

Moj vrh se razgleduje s hriba daleč naokrog po svetu, gleda ponosno in samozavestno v daljavo . . . Pozimi, ko tu-lijajo viharji nad menoj in okrog mene, in poleti, ko se gremadijo nad menoj črni oblaki, sikajo bliski in rohne gromovi — jaz se ne ganem, mirno zrem v daljavo, širim veje v zrak . . .

Vsak dan me obleče solnce v škrlat, od jutra do večera mi pripenja svoje dragulje, da se ves leskečem.

Kakor kralj sem in ponosen sem sam nase.

In kakor kraljestvo sem, ki je v njem vse polno veselega življenja.

V mojem vejevju, prepletenem z jasnimi solnčnimi žarki, prepevajo od zore do mraka ptiči. Po obžarjenih vejah se izprehajajo, se priklanjajo solncu, pojejo, se pogovarjajo med seboj in se smejejo. Igrajo se med seboj in kakor otroci se imajo radi. Časih priskaklja med nje iz smrečja veverica; s privilnjenim repkom počene na vejico, dvigne glavo, se ozira z drobnimi očmi okrog sebe in posluša petje; mnogokrat pri tem tudi zadremlje, in zdrami jo šele moj kovač žolna, ki vsako popoldne kuje v mojem vrhu.

Spomladi, ko se vsa priroda blešči od zelenja in cvetja, in dehti ves svet kakor en sam velik opojnodišeč šopek, zazvene najprvo iz mojega kraljestva kukavičine radostne pesmi . . .

Pozimi pa na svojih poletih čez hribe in doline sedajo na moje veje vrane in se krakajoč, s hripavimi glasovi prepirajo z zimo . . .

Mrzel in trd strmim take čase iz snega v zasneženo belo daljavo predse.

Ali pomlad in poletje in jesen so moje. Skozi vrata mojega kralje-stva se trumoma vračajo moji veseli pevci . . .

Sto let živim in živel bi še dlje, kraljeval bi tu na hribu, odet v škrlat solnca. Pa vem: napoči tisti čas in pride z neusmiljenim srcem in pohlepni očmi in me ubije — človek!

Nove pravljice o kralju Matjažu.

I. KRALJ MATJAŽ IN GODEC.

a strmi, sivi skalini, ob lepi zeleni reki, tik belega mesta je stal silni grad kralja Matjaža. Sedmero obzidje in stotero visokih stolpov je branilo domovanje slavnega kralja. In skozi isto debelih, z železom okovanih vrat si prišel v ponosni grad.

Vstane lepega pomladnega jutra mogočni kralj ter si pogladi dolgo brado. Tedaj stopi pred njega zal dvorjanič, ves v zeleno svilo opravljen. Globoko se prikloni in izroči kralju s sedmerimi pečati zapečateno pismo in reče: »Včeraj pozno v noč je prijezdil konjenik, ves prašen in potan, daleč tam od južne meje in prinesel je to pismo.«

Kralj Matjaž pokliče grajskega kaplana in mu ukaže: »Odpri pismo in beri!«

Kaplan odpre pismo, vztrepeče, prebledi in reče:

»Kralj, vojna bo!«

»Vojna?« odvrne mirno kralj Matjaž in si pogladi dolgo brado. »Dobro! Kje stoji sovražnik?«

»Tam daleč v južni deželi,« odvrne kaplan.

»Dobro! Tjakaj pojdemo!« odloči kralj.

In vstane kralj Matjaž ter stopi iz gorenjih dvoran po širokih, kamenitih stopnicah na dvorišče. In tu pokliče grajskega trobca k sebi in mu veli: »Trobec, zatrobi na veseli boj!«

Šel je trobec ter lezel preko tristo stopnic na streho najvišjega stolpa. Vzame svoj dolgi, srebrni rog z rame, se obrne proti severu in zatrobi dolgo, turobno pesem. In isti hip oživi ves sever, gradovi se odpirajo, in svetli vitezi v bojnih oklepih stopajo v dolino. In zatrobi trobec proti vzhodu. In tedaj ožive temni gozdovi, in zagoreli in kosmati lovci, drvarji in oglarji stopajo na dan. Trobec pa zatrobi proti zahodu. In odpro se mestna vrata, in bogati trgovci in krepki rokodelci prihajajo preko reke. In zatrobi proti jugu, pa ožive vasi, in nepregledna vrsta kmetov in viničarjev koraka za svojo zastavo, in peli so:

»Kralj Matjaž na vojno kliče
vse meščane in kmetiče;
sovrag mu pismo je poslal,
Matjaž se vojne pa ni zbal
in vojsko silno koj je zbral.«

Tako so prihajali v svetlih krdelih drugi za drugimi v grad. Tu jih je kralj Matjaž pogostil z belim kruhom in s črnim vincem. In kruh jim je dal moč, in vince jim je dalo pogum.

Ko nastopi noč, poležejo vojniki v gradu in po dvorišču ter zaspijo. Le na istoterih stolpih stojе še v mesečnem svitu straže, meč ob srcu, oči v daljavi.

Drugega dne se dvigne kralj Matjaž. Priskočijo dvorjaniči in mu opašejo s srebrom okovan oklep, na glavo pa mu poveznejo zlato čelado z dolgim peresom. Opašejo mu silno sabljo z bisernim ročem. Tedaj skoči kralj na iskrega konjiča in si pogladi dolgo brado.

Isti hip zatrobijo troblje z vseh stolpov v znamenje, da se mogočni kralj odpravlja na vojno. In isti hip se odpre sto grajskih vrat, in iz grada se usuje Matjaževa vojska. Ves dan do poznega večera bruhaajo grajska vrata vojnike, ki drve v dolino ter na široki beli cesti hite za kraljem, ki je jezdil vojski na čelu. Jedva s solničnim zahodom je stopilo zadnje krdelo iz grada. Bili so to sami sivolasi junaki, kraljeva telesna straža ter zadnja sila v stiski in potrebi.

In tako se je valila vojska dan za dnem proti jugu, vedno proti jugu. In prvi dan so vojniki veselo vriskali in prepevali. In drugi dan so stopali resno in nemo. In tretji dan so vzdihovali, ker suša je bila in vročina in vode nič. Četrti dan pa so se med seboj že prepirali, kakor bi drug bil drugemu kriv njegove nadloge. To je čul kralj Matjaž in žalosten je postal. Pogladi si je dolgo brado in mislil si je: »Ej, tako ne pojde daleč z vojsko«.

Peti dan pa sreča kralj Matjaž popotnega človeka. Dolg in suh je bil in slabo oblečen. A lice mu je bilo resno, oko pa vedro in veselo. Na hrbtu mu je visela dolga piščal. In stopil je vstran ter pozdravil kralja. Matjaž pa ustavi konja, si pogladi dolgo brado in vpraša popotnika: »Kdo si in kaj, in kam drži tvoja pot?«

In popotni človek odgovori ponižno: »Božjidar Sloga mi je ime, in popoten godec sem, kakor vidiš, svetli kralj. A moje poti so čudne. Kamor pridem, povsod si me želijo in me radi sprejmo — čez malo časa pa me zapode«.

Kralj Matjaž si pogladi dolgo brado in reče: »Godcev rabim. Če ni- maš drugega opravila, pa pojdi z mano! Piskal boš na svojo piščal meni in moji vojski«.

»Dobro, kralj, s tabo pojdem, dokler boš hotel«. In vstopi se godec v prve vrste vojnih trum in prične piskati na svojo piščal. In glej! Prepir in godrnjanje prenehata v vojskinih vrstah. Vsi poslušajo piščaline glasove, ki so srebrnočisto doneli v zrak. In krepkeje in složneje stopajo krdela, in vesela jim postanejo srca. Za roke se primejo vojniki in pozabijo gorje dolgih, težavnih poti. Zopet zapojejo vesele pesemce, posebno eno:

»Kralj Matjaž na vojno šel,
s sabo godca si je vzел.

Godec zapiska,
vojska pritiska;
vrag je sovražnika vzел«.

Tako je bilo dan za dnem. Ko hitro so se vojniki pričeli med sabo kregati, pa je Božjidar Sloge zapiskal na svojo piščal, in takoj so se prepirljivci pobratili in složno korakali in peli.

To je bilo kralju Matjažu sila všeč. Pogladi si svojo dolgo brado in reče godcu: »Božjidar, dokler ne mine vojna, ostaneš pri meni!«

»A pozneje nič več, kralj?« vpraša godec žalostno.

»Pozneje ne bi vedel pravega opravila zate,« odvrne kralj Matjaž.

»Če je tako, kralj, pa odidem po končani vojni, ker težko mi je tam ostati, kjer ni zame več pravega opravila.«

»I, nič se ne boj! Sile ti ne bo tudi potem nobene, ker bogato te bom obdaril,« reče kralj Matjaž in si pogladi dolgo brado.

Godec ne odvrne ničesar, temveč tiho koraka na čelu vojske in kdaj pa kdaj zapiska.

Prišla je Matjaževa vojska v sovražno deželo in zgrabila se je s sovražnikom. Sovražnika pa je bilo kakor listja in trave, in boj je trajal sedem dni in sedem noči. Huda je predla že Matjaževi vojski, dasi se je tudi že junaška sivā straža zagnala v boj. To in ono krdelo je že omahovalo, in ta in ona četa je že hotela popustiti boj in se vrniti na svojo pest domov. Nesloga je nastala v vojski.

V tej stiski pa se oglasijo čarobni glasovi Božjidarove piščali. In kakor en mož planejo Matjaževi vojniki na sovražnika in ga poteptajo k tlom.

Velik je bil plen. Pred dragocenim šotorom je sedel kralj Matjaž in delil je od bogatega plena temu več, onemu manj — po hrabrosti in zasluženju. Slednjič pa se kralj domisli svojega godca, si pogladi dolgo brado in zakliče: »Pokličite mi piskača, onega godca, da mu odmerim dostojen del plena, ker — bogme — zaslužil si ga je med nami in nad nami!«

Razpršili so se klicarji in klicali so in iskali vse do večera, a Božjidar Sloge ni bilo več med vojsko.

In to se je takoj spoznalo, ker že isti dan, ko se je vojska vračala domov, so nastali prepiri med vojniki, češ, ta je sprejel preveč plena, oni premalo. Nič kaj veselo niso korakali vojniki domov in če so zapeli, so peli:

»Z vojne se Matjaž je vrnil,
godca pa je izgubil.

Kreg in prepir,
razdor in nemir;

bodi nam Bog milostljiv!«

Ko so pa prispeli domov, so se razšli brez pozdrava in grdo so se gledali, kadarkoli so se srečali.

In ko je čul o tem kralj Matjaž, si je pogladil dolgo brado in vzdihnil: »Oj, kje si božji dar — sloga!«

Spoštuj starost!

Mladinska enodejanjka.

O S E B E:

Ded; Janez, njegov sin; Meta, njegova snega. Janko, Peter, Minka, Tonček, njuni otroci. Mica, dedova sestra. Stražnik občinski, dva delavca kot nosača.

Kmetiška soba pozimi. V ozadju vrata in zraven njih eno okno ali dve, kjer se vidi vun na s snegom pokrito pokrajino. Na desni bolj spredaj vrata v čumnato in starinska stenska ura, v kotu zadaj miza s klopni. Na levi v sprednjem kotu velika zelena peč z zapečkom in s klopjo na obeh straneh, a v zadnjem kotu postelja.

(Konec.)

ŠESTI PRIZOR.

Prejšnji. — Janko in stražnik

(vstopita skozi vrata v ozadju. Stražnik drži Janka za ovratnik pri suknji).

Stražnik.

Pozdravljeni! Ne prestrašite se preveč
obiska mojega, četudi vam ni všeč!
Vaš ta-le fant sedaj z menoj bo šel,
da za sirovost svojo bo prejel
pravično in zaslužen plačilo,
ki bo postavno se mu prisodilo!

Meta

(dvigne obupno sklenjene roke).
Za Boga vendar, kaj spet to pomeni?
Povej vse po pravici, Janko, meni!
O, Kristus nazarenski,
ti meni vbogi ženski
moči, poguma daj,
da to prenesem zdaj!

Janko.

Ko jaz in France sva vozila
sani od Klanca tja gor v breg,
nasproti se je prilomila
ta beračica in se v sneg
ogniti nama ni hotela.

Meta.

In vidva najbrž sta s sanmi
ob njeno bergljo se zadela,
seve, nalašč to bilo ni!

Janko.

Francetu jeza je vzkipela
in mene pahnil z vso močjó
v to babo, ki se prevrnila,
postavila se na glavó,
potem pa se čez rob zvalia
po bregu dol je v kammolom.
Da trdo bučo si razbila
pri tem je v snegu, je še dvomi!

Peter.

To pa ni bila beračica,
temveč, kot vidiš, teta Mica.

Janko.

Po bergljah se je priločila,
kar je iskala, je dobila
od sunka krepkega Franceta,
pa če je tudi naša teta!

Stražnik.

Fantè, fantè, nikar ne laži:
narobe le je bilo res!
Pogum še zdaj v pokori kaži,
kot v slabem si pogumen ves!
Poslovi se, a potlej pa,
že veš, kam bodeva odšla!

Ded.

Uboga sestra, torej vnuk
kriv ti je tvojih smrtnih muk!
Srce mi polka, oh, gorje,
to neprenosno je zamé!

SEDMI PRIZOR.

Prejšnji, Janez.

Janez

(bled in potrt, vstopi skozi zadnja vrata).

Meta.

O, Janez, Janez, glej in čuj:
mož hoče Janka vleči v ječo!
Ti fanta zdaj mi obvaruj

pred to sramoto in nesrečo!
Saj ni dokazal še nihčè,
da on je kriv in ne Francè!

J a n e z.

Prepozno je, pomoči mi,
naj božja volja se zgodi!
Nosarča, ki vse gledala,
sta zunaj mi povedala,
da Janko le je tisti bil,
ki je nesrečo zakrivil!

M e t a.

Prihodnost bode pokazala,
da delavca sta se zlagala!

J a n e z.

Ne mislim, da sta se zmotila
ali nalašč ga obdolžila...

S t r a ž n i k.

Res, to bi hudobija bila;
a delavca, pač siromaka,
oba sta vendar poštenjaka!

J a n e z.

V resnici pa le ti si, žena,
neboja tega pravi vzrok,
ker kakor osa si strupena
kar vpričo svojih vseh otrok
zmerjala mojega očeta,
da huje zagrenila bi
njegova težka stara leta!

M e t a.

Da vpričo njih storila bi
kaj takega, kar ni še zanje?

J a n e z.

Pač lahko presodila bi,
da tvoje grajamo dejanje
otroke k slabemu nagnè
in v srcih njihovih zatrè
do starosti vse spoštovanje;
kar pa doma storiti sme
otrok, to dela rad drugje!

D e d.

O, Bog, ti milostljiv jim bodi,
zaradi mene jih ne sodi:

iz srca vse jim odpustim
in k tebi le od tod želim.
Mrak se mi dela pred očmi,
prišel je konec mojih dni...
Oj, z bogom, zdaj grem v pravi dom,
kjer na prihod vaš čakal bom!

(Opoteče se proti peči, se zgrudi tam na klop in umre.)

J a n e z

(poklekne poleg njega in ga rahlo objame).

Oj, oče ljubi, oče dragi,
mar res že zapustite nas?!
Privoščim mir in raj vam blagi,
tu le trpeli ste ves čas!

(Nasloni se na očeta in joka.)

S t r a ž n i k.

Sedaj pa tu mrliča dva
imeli bodete en dan.

M e t a.

Kaj, ta dva stara sta oba;
a tretji, mlad še pokopan
zaradi njih bo v ječi živ?

S t r a ž n i k.

Sam vsega tega si je kriv,
največ, kot čuli ste, pa vi;
zato se pokrite vsi!
Žal mi je vas in vaših vseh,
a v solzah se izpere greh;
zatorej tudi midva zdaj
pojdiva na plačilni kraj!

(Odpre vrata in porine Janka vun.)

J a n k o, stražnik

(odideta, in vrata se zapro za njima).

OSMI PRIZOR.

Prejšnji brez Janka in stražnika.

M e t a, otroci

(se naslonijo na mizo, klopi in stene ter glasno tarnajo in jokajo).

Usmili nas se, ljubi Bog,
in nas otmi iz teh nadlog!

Zagrinjalo pade.

Dr. Anton Bonaventura Jeglič,
dvajset let vladika ljubljanski

JOSIP VANDOT:

Kekec na hudi poti.

Planinska pripovedka.

(Dalje.)

6.

Kako pozno se je prebudil Kekec tisto jutro. Dreignil je klobuček z obraza in je strmel potem s široko odprtimi očmi krog sebe. Skozi veliko lino je sijalo solnce, naravnost v šupo je sijalo in na obraz zaspanega Kekca. In Kekec se je divgnil, pa je otrešel bilke s sebe. Prvi trenutek se niti zavedel ni, kjé je pravzaprav. A zagledal je Tinko, ki je še vedno spala in se je težko oddihovala. In tedaj se je udaril Kekec s prstom po čelu. — »Aha!« je rekel sam pri sebi, »zdaj vem, kjé sem... Pa sem že mislil iti po kozo, da jo poženem na pašo... Ovbe, to bo gledala Keza, ko me ne bo! Pa bo sitnarila ves dan in se bo drla v hlevu... Ti pribita stvar!« — In Kekec se je popraskal za desnim ušesom in je pričel godrnjati sam s sabo. — »Kaj naj storim?« se je vprašal. »Ali naj tičim tu v šupi kalkor kos v kletki? Oj, ne, oj, ne! Kekec ni kos, pa ne bo tičal v kletki. Pa tudi zaprt ne bo kalkor naša Keza v hlevu. Oj, saj res — naša Keza... To bo gledala danes, ko me ne bo in je ne bom povpraševal, zakaj ima rogove na glavi. Pa bo imela danes časa zadosti in bo nemiara iztulhala, zakaj ji je Bog podaril rogove. Saj pravim...«

In Kekec se je domislil koze in se je zasmejal na glas. Z roko se je udaril po kolenih in se je ozrl po speči Tinki. — »Hej, Tinka, Tinkara! Ali me slišiš? Zbudi se in vstani, ker je že čas!«

Tinka je glasno vzdihnila. Odprla je malce oči in je pogledala bratca. »Še malo naj spim... O, Kekec, tako sem trudna!« — Še enkrat je vzdihnila Tinka, pa je zaprla oči. In čez trenutek je zopet spala.

»Hm,« je rekel Kekec in je stopil k nizkim durim, »pa jo pustim, naj spi še nekaj časa. Jerica se itak še ne vrne... Bog ve, ali so divji lovci še v koči? Tako rad bi jih videl, pa četudi samo od daleč. Jerica je rekla, da so strašni. Če je res? Tudi Bedanec je strašen, a strašnejši je še Prisanek. Pa se ne bojim — nitj Bedanca nitj Prisanika se ne bojim. Pa bi se bal divjih lovcev, ki imajo obraz samo počrnjen kakor dimnikar na vasi? Oj, ne, oj, ne!«

Kekec se je zasmel vnovič in se je splazil iz šupe. Dobro se je bil naspal in spočil čez noč. Zato pa je bil dobre volje in vesel, pa še na misel mu ni prišel strah. Kaj pa šele skrbi! — Ej, saj sije zunaj beli dan; vsa širna senožet je pokrita s pisanim, dehtečim cvetjem, in murni črlikajo v veseli dan po lepi senožeti. Še celo beli snežniki se smehljajo, ker se kopljejo v toplih solnčnih žarkih. In vse širno, modro nebo se smehlja in gleda veselo na zagorski svet. Pa bi se Kekec ne smejal? Kekec, ki mu je Bog dal veselo srce in dobro voljo? — Ej, resnično — bilo bi čudno, če bi ne bil Kekec vesel. Saj mu še na misel niso več prišli trudi in težave včerajšnjega dneva. Vse je že pozabil in je videl samo dan, ki se je razgrinjal tako lepo in veselo nad tihim, zagorskim svetom.

Kekec je obstal za trenutek pred šupo in je pogledal na kočo. A ker ni videl nikogar, je kar šel preko trate proti koči. Pozabil je, kar je bil obljubil sinoči Jerici. Pa je bil obljubil, da bo ostal lepo v šupi in bo varoval Tinko. A tega se Kekec ni več spominjal. Hotel je samo do divjih lovcev, da jih poprosi skodelice mleka in kosa kruha, zakaj Kekec je začutil, da je lačen, ker ni bil jedel včeraj prav nič poštenega. Zato je stopil naravnost do kočnih vrat in jih je hotel odpreti. A vrata so bila trdo zaprta.

»Hej, ljudje!« je zavpil Kekec in je butnil trikrat v lesene duri. A nihče se mu ni oglasil. To pa ni bilo Kekecu všeč. Na vse moči je poizkušal, da bi odprl duri. A njegov trud je bil zaman. To pa vendar ni spravilo Kekeca v slabo voljo. Šel je kroginkrog koče, da bi dobil vsaj majhno odprtino, skozi katero bi se splazil v kočo. A iskal je zaman. — »Odšli so in so zaprli kočo,« je pomislil Kekec in je odšel naravnost do studenca, ki je žuborel nedaleč tam v senci široke bukve. Kar s prgiščem je zajel hladne vode in jo je hlastno srkal. — »Ovbe!« je dejal sam pri sebi, ko se je napil. »Doma sem dobil za zajtrk skodelico gonkega mleka. A tu moram piti mrzlo vodo, pa še brez kruha. Ovbe!«

A Kekec se ni jezil in hudoval zaradi tega. Samo nasmejaj se je, pa je pregnal za trenutek lakoto, ki se je oglasila, ko se je domislil gorkega mleka. Nato si je umil obraz in se je obrisal kar z rokavom. Napotil se je nazaj do šupe, da bi pogledal, kaj dela sestra. A Tinka je še vedno spala in se ni hotela predramiti, dasi jo je klical Kekec na ves glas: »Oj, Tinka! Oj, Tinkara! Ali slišiš? Čas je že, da vstaneš, ti Tinkara!«

A Tinka je samo vzdihnila in se je obrnila na drugo stran. Kekec je skomizgnil z rameni in je šel nazaj na senožet. Splazil se je po strmini in sedel visoko tam gori na parobju na zeleni mah. Tja je sijalo sonce, in

videlo se je daleč naokrog. Še celo v globoko dolinico se je videlo, in Kekec je natanko razložil tam doli beli prod in modro vodo, ki je tekla sredi proda. Spoznal je snežnike, ki so se dvigali tam v ozadju. Saj jih je gledal vsak dan iz vasi in se je čudil njihovi višini. Bili so pokriti s snegom in so bili tako, tako visoki, da so se dotikali s svojimi glavami naravnost modrega neba.

Z visokega parobja jih je zagledal zdaj Kekec, pa je tlesknil z rokami. »O, glejte!« je zaklical na glas. »Tam so snežniki, ki sem jih videl že tolikokrat. Tisti strmi, grozni skladovi — to je Škrlatica. Zelen gozdič se širi pod njo; tam je lepi gaj, kjer domuje Vila Škrlatica. A tam na desno se dviguje Prisanek. Glavo ima povešeno, kakor da bi spal. A pod njim so razmetane visoke skale kroginkrog. Ej, tam stanuje divji mož Prisanek. Stokrat mi je že pravil oče o njem. Oj, ne bilo bi dobro, če bi prišel njemu v pesti, resnično bi ne bilo dobro...«

Kekec se je veselo zasmel in je počil z rokami. A pogled mu je obvisel na ozki dolinici globoko tam spodaj. Videl je potok, in zdelo se mu je, da sliši razločno šumenje vode. — »Hej, to je Pišenca!« je zaklical kar hipoma na ves glas in je poskočil na noge. »Saj vidim pot, ki se vije onkraj proda... To je naša pot, ki drži naravnost v vas... O, pa smo bili neumni včeraj, joj, tako neumni! Zakaj nismo stopili sem gor? Pa bi bili videli, kam naj gremo, da pridemo domov. Joj, kako smo bili neumni!«

Kekec je bil od samega veselja ves iz sebe. Zdrvil je po strmini, naravnost v šupo je tekel. — »Tinka, oj, Tinkara!« je zavpil nad deklico, ki se je prebudila vsa prestrašena. »Dobil sem pot, dobil sem jo! Pa nama ni treba čakati Jerice. Lepo greva navzdol in opoldne bova že doma pri kosilu... Le meni verjemi, Tinka! Kar hitro vstani, pa pojdi z mano, da ti polkažem pot.«

Tinka se je dvignila trudoma in je stopila na noge. Zatarnala je bridko, ker jo je zaskelilo nekaj v gležnjih. Sedla je nazaj na listje in se je nakremžila. »Boli, Kekec, tu v gležnjih me boli,« je rekla in je vzdihnila vnovič.

»Kaj tisto!« ji je odvrnil Kekec. »Bo že prešlo, ko prestopiš dvakrat ali trikrat. Boš videla, da bo res tako. Hoj, lepo stečeva po gori navzdol in prideva ravno h kosilu domov. Le meni verjemi in se nikar ne kremži! Veš, to ni lepo. Kremžijo se samo otroci, ki so še v zibelki. A ti si že velika, joj, tako velika!«

Tinka se je bridko nasmehnila. A vendar je pustila, da ji je bratec obul čreveljčke. Nato se je dvignila in se je počasi skobacala iz listja. Pač jo je še zbolelo tupatam v gležnjih, a ne več tako hudo. Počasi je šla za Kekecem po strmini. Čimbolj je hodila, tem manjša je bila bolečina v nogah. In ko je prišla Tinka na visoko parobje, je že niso več noge bolele. Kekec ji je kazal dolinico in snežnike. Pa tudi pot ji je pokazal, ki se je vila onkraj belega proda. — »Jej,« je rekla Tinka in se je razveselila. »Poznam to pot — z očetom sva šla tam pretekli mesec. Oj, na tistih skalah tam je igral oče mežikeljne. Hhm, velik šopek jih je natrgal... Jej, poglej, Kekec...«

»Tinka, ali se upaš z mano doli na tisto pot?« jo je vprašal Kekec, ki je bil ves vesel, da sestra ne tarna več. »Ali se upaš, Tinka? Glej, skozi to goščavo morava. Mogoče bova hodila samo eno uro. Spotoma srečava tudi Jerico, ki je odšla z divjimi lovci tja dol. Pa pridemo na lep način domov. Samo, če se upaš, ti Tinka?«

»Mhm,« je odvrnila Tinka, ki je še vedno strmela tja v dolinico. »Zakaj bi se me upala? O, Kekec, kako rada bi že bila doma pri mami! Veš, mami bi mi dala skodelico mleka, ker sem lačna. A tukaj nimam niti kosčka kruha. Pa sem lačna, resnično sem lačna«. — In Tinki se je nakremžil obrazek. Roke je pristonila k licu, pa je pričela zdihovati.

»Ne tarnaj mi spet, Tinkara!« ji je rekel Kekec in se je skoro razjezil. »Tudi jaz nisem še ničesar jedel. Samo vodo sem pil. Pa me javkam prav nič. Saj vem, da bom opoldne že doma pri kosilu in se bom najedel kar za dva dni. Čemu bi potem javkal, te vprašam, ti Tinkara? — Potrpi malo, ker boš še danes sita«. — Kekec se je nasmejal kar nenadoma. Z roko se je udaril po čelu in je zaklical: »O, kako sem pameten! Saj imava jesti zadosti. Pa da sem mogel pozabiti! Kaj ni pustila Jerica v šupi kruha in svinjine? Oj, resnično — sinoči je prihranila za naju, ker je vedela, da bova danes lačna. Pa da sem pozabil!«

Kekec se je zaprašil po strmini. Čez nekaj trenutkov se je vrnil s kruhom in svinjino. V klobučku pa je prinesel vode, da se Tinka napije. Tinka je pričela jesti in se je smehljala vsa zadovoljna. Kekec jo je gledal in se je tudi smehljajal. Dasi je bil sam lačen, je vendar privoščil sestrici vse. Pa Tinka ni hotela pojesti vsega. Polovico je dala Kekecu, ker se je domislila, da mora biti tudi on lačen. A Kekec se je branil in ni hotel. A ker sestra ni odnehala, je že hotel vtakniti kos kruha v usta. A premagal se je, ker se je spomnil, da bo pot še dolga in bo Tinka še večkrat lačna. Zato je spravil svinjino in kruh lepo v žep, da bi ga ne nadlegovala še enkrat izkušnjava. — »Ali greva, Tinka?« je rekel sestrici, ki je hlastno pila vodo iz njegovega klobučka. »Veš, čimprej greva, temprej sva doma. Ali greva?«

»Počakajva še malo — znabiti pride Jerica,« je odgovorila Tinka in se je zleknila vsa zadovoljna po trati. »Oj, Kekec! Pa mi še nisi pravil ničesar o divjih lovcih. Dejal si, da je šla Jerica z njimi, da ji pokažejo pravo pot. Pa si jih videl ti? O, povej mi, ali so bili strašni?«

»Kaj jaz vem!« je dejal Kekec. »Nisem jih videl. Veš, v šupi sem moral sedeti in stražiti tebe, da te ne vzamejo divji lovci. Hej, čepel sem tam in čakal, da pridejo. Kar za vrat bi jim bil skočil kakor mačka. Pa bi se bili ustrašili in bi bili zbežali.«

»Joj, Kekec!« se je začudila mala Tinka in je tlesknila z rokami. »Pogumen si, Kekec, resnično si pogumen. Ti bi se ne ustrašil niti divjega moža Prisanka. Kaj, Kekec?«

»Čemu bi se ga bal?« je odvrnil Kekec malomarno. »Saj mu nisem storil še ničesar hudega. In divji mož me niti ne pozna. Kaj naj mi hoče potem?« — In Kekec je pravil nato o Jerici in divjih lovcih. Vse je povedal,

kar je vedel, in Tinka se je čudila. Gledala je v dolinico in je poslušala bratca. Ko je Kekec umolknil, se je dvignil in jo je opomnil vnovič: »Ali naj greva? Čas je že, če hočeva priti domov h kosilu. Sonce je že visoko, in Jerice še ni od mikoder«.

»Počakajva še malo!« je odvrnila Tinka, ki se ji kar ni ljubilo vstati. »Jerica je rekla, da pride nazaj. Zato pa pride gotovo... Povej mi, Kekec, ali je resnično tam zidolaj gaj Vile Škrlatice? Ti boš vedel zagotovo, ker ti veš vse. Pa mi povej, da bom vedela«.

Kekecu ni kazalo nič drugega, kakor da je sedel nazaj na trato. Z roko je pokazal na bele snežnike, ki so se dvigali tam v ozadju. — »Ali vidiš tiste visoke stene nad snegom?« je govoril. »Veš, tisto je gora Škrlatica. Z glavo se dotika samega neba. Še nihče ni splezal tja gor, ker gora je strma in visoka, da nobena ne tako na svetu. Globoko pod snegom, v lepi dolinici vidiš lepo zelenje. To je gaj Vile Škrlatice. V zlatem gradu stanuje tam in prepeva noč in dan. O, lepo je tam, Tinka, tako lepo kakor nikjer na svetu!«

»Seveda mora biti lepo,« je menila Tinka. »A Vila mora biti krasna in oblečena v zlato obleko. Kaj, Kekec? — A vendar bi se jaz bala Vile, o, tako bala! Pa četudi je lepa, pa četudi je vsa zlata. Kar skrila bi se pred njo in bi zbežala«.

»Ti si prismodica, Tinkara,« jo je zavrnil Kekec. »Kaj pa ti hoče Vila Škrlatica, ha? Zakaj se je bojiš? — O, ne rečem nič, če bi se bala divjega moža Prisanka, zakaj mož je res strašen. Velik je kakor gora in ima brke dva vatla dolge. Njega se boj, Tinkara! A pred Vilo Škrlatico ti ni treba imeti strahu«.

Tinka se je stresla po vsem životu. Stisnila se je k bratcu, pa ga je prosila: »O, ne govori o divjem možu! Saj me je strah, joj, tako strah! Ljubi Kekec, lepo te prosim, molči! Pojdiva rajša Jerici naproti. Tako rada bi že bila pri mami doma! Kar pojdiva, Kekec...«

Kekec si je poveznil mokri klobuček na glavo. Še enkrat je pregledal natančno pobočje gore in dolinico tam doli. — »Naravnost skozi to goščavo morava,« je rekel in je prijel sestrico za roko. Šla sta nazaj preko senožeti in sta zavila v grmovje, ki ni bilo posebno gosto. Tla so bila mahovita, da se je hodilo prijetno in složno. Čudno — Tinke niso bolele zdaj noge nič več. Lepo je stopala z bratcem skozi goščavo in je bila vsa vesela. Saj je vedela, da bo kmalu doma pri mami. Dobila bo skodelico sladkega mleka, po katerem se ji je tako tožilo. Prijetno bo sedla za mizo in se bo smehljala, o, samo smehljala, ker je zopet doma. Pa bo pozabljeno vse, kar je morala prebiti v teh dveh dneh... Tako je mislila mala Tinka in je bila vsa vesela. Čebljala je in govorila venomer. Kekec pa jo je poslušal in se je smejal sam pri sebi. Zadovoljen je bil, da Tinka ne tarna, in zato je bil prepričan, da srečata kmalu Jerico in da kmalu pridejo do dolinice in varne poti.

Tuintam sta se ustavila in sta zaklicala v prostrani gozd: »Hoj, Jerica, hoj!« — A nihče ni odgovoril. Niti odmeva ni bilo od nikoder. A to ju ni vznemirjalo. Saj sta bila prepričana, da srečata zdajpazdaj Jerico. In šla sta naprej med nizkim grmovjem, pod visokimi smrekami. Hodila sta že več kot eno uro, ko sta dospela do globokega jarka, ki jima je presekala složno pot. Obstala sta vrhu njega in sta se spogledala.

»Ojoj!« je rekla Tinka. »Kako pa prideva na ono stran? Poglej, Kekec, kako je jarek globok in strm! Pa tudi voda teče po njem... Kako prebredva vodo?«

Kekec je zamahnil z roko, pa je odgovoril: »Kaj ta jarek! Če bi imel dolgo palico, bi ga kar preskočil. Veš, lepo se podrsava navzdol do vode. Preko vode pa te poneseš štupa-ramo... Ta jarek — to ni nič, ti rečem, Tinkara.«

Lepo sta se podrsala navzdol. Seveda — Kekec je držal Tinko za obteko, da se ji ni spodrsnilo. Tam doli pa se ga je prijela Tinka okrog vrata. Kekec jo je dvignil in jo je nesel preko vode. Na oni strani pa sta splezala nakvišku med skalami, ki jih je bil poln globoki jarek. Ustavila sta se na vrhu in sta se oddahnila. Tinka se je ozrla v jarek pod sabo in je tlesknila z rokami. »Pa sva le prišla preko njega!« se je zasmejala. »Nisem mislila, da pojde tako lahko.«

»No, vidiš?« se je namuznil Kekec. »Ali ti nisem rekel? Dokler si z mano, se ti ni treba bati ničesar. Kar hipoma bova v dolini na ravni poti.«

»Pa da Jerice ni od nikoder?« je zaskrbelo Tinko. »Že bi jo bila morala srečati... Kaj praviš, Kekec?«

»Hm,« je odvrnil Kekec, pa se je potuhnil, ker je tudi njega samega pričelo skrbeti. »Srečava jo, resnično jo srečava. Samo naprej morava.«

In šla sta dalje. Toda — joj! Na tej strani jarka niso bila tla več pokrita z mehkim mahom. Bilo ni več visokih smrek, ampak kroginkrog so se raztezale košate in široke bukve. Tla so bila polzka; zakaj pokrita so bila s suhim, opolzlim listjem. Pod listjem pa je štrlelo skrito skalovje. Pri vsakem drugem koraku se jima je spodrsnilo, da sta se morala oprijemati vej. Utrudile so se jima noge, in Tinka je jela kmalu pešati. Zatarnala je že tupatam, in v nogah jo je pričelo zopet zbadati.

»O, zakaj nisva počakala Jerice na senožeti!« je zajokala. »Lepo bi bila naju Jerica povedla po poti, ki so ji jo pokazali divji lovci... Pa si me zmotil ti, o, Kekec! Sem v to goščavo si me zavedel...«

A Kekec ni izgubil dobre volje. Nasmejaj se je sestrici na glas in ji je odgovoril: »Čemu tarnaš že zopet, ti Tinkara? Mari bo zato pot lepša? — O, kar potrpi malo! Kmalu sva v dolini, kmalu... Le lepo stopi naprej in pazi, da ne zdrsneš po listju.«

»Aha?« se mu je začudila Tinka in je dvomila. Stopila je naprej in je izpustila vejo, ki se je zanjo držala. A tedaj je padla vznak. Kar hipoma je zdrčala po listju navzdol. — »Kekec, joj, Kekec!« je zavpila na glas. Kekec je hotel priskočiti, a bilo je prepozno. Tinka je že izginila onkraj

skalovja, in bilo ni slišati niti njenega glasu. Kekcu so se lasje kar naježili samega strahu. Prijel se je za glavo in je strmel tja dol, kamor je izginila sestrica. — »Tinka, oj, Tinka!« je zavpil. »Ali si še živa, Tinka? Daj, odgovori, Tinka!«

A Tinka ni odgovorila. Samo tiho ječanje se je slišalo sem gor iz grmovja. Kekcu so se ježili lasje vedno bolj, pa tudi kolena so se mu pričela tresti. Joj, kaj se je zgodilo Tinki? — O, gotovo se je pobila, ko se je drsala tako naglo med ostrim skalovjem. Nemara ji je še celo slabo postalo, in ne bo mogla več naprej? In kaj potem, oh, kaj potem? — Kekec je zastokal v svojih skrbeh in se je spustil kakor veter po strmini. Tam dol pod visoko, debelo bukvičo je našel Tinko. Ležala je tik debela in je bridko ječala.

»Kaj se je zgodilo? Oj, kaj ti je, Tinka?« je vprašal kar v eni sapi in je pokleknil k sestrici. »Ali si se kaj pobila, Tinka? Ali te kaj boli? Daj, povej mi, Tinka!«

Tinka je odprla oči in je zastokala bolešno. Stisnila je ustna, in ves obrazek se ji je nakremžil. Z roko je pokazala na desno nogo in je zašepetala: »Noga, oj, Kekec... Boli me, sikeli me — nad gležnjem me boli... Oj, Kekec, pomagaj...«

Kekec se je sklonil k njeni nogi. Pa je videl, da je noga okrog gležnja in nad gležnjem vsa rdeča in otečena. Potipal jo je; a Tinka je zakričala tedaj na ves glas zaradi bolečine. — »Hm,« je pomislil Kekec, »boli jo, resnično jo boli. Vem, da si je izvinila nogo. Rdeča je noga in otečena, kakor je bila meni, ko sem si jo izvinil lani za Gmajnico. Pa je bolelo in sikelo... In Tinka si je izvinila zdaj nogo. Pa ne bo mogla dalje, kakor tudi jaz nisem mogel lani iz Gmajnice... Pa kaj naj storim zdaj, ovbe, kaj naj storim?«

V težkih skrbeh je povetil glavo. Že mu je šlo kar na jok in že je hotel zatarnati na glas. A hipoma se je premagal in se je zjezil sam na sebe. Z nogo je udaril ob zemljo in je stisnil zobe. — »Naka,« je rekel sam pri sebi. »Čemu bi tarnal in javkal? Saj še za Gmajnico nisem javkal, ko se mi je izvinila preklicana noga... Naka!« je rekel še enkrat in je nadaljeval na glas. »Ne boj se, Tinka, in nikar ne zdihuj! Saj mi nič hudega. Samo malo si se oprasnila. Še malo časa te bo bolelo, potem bo pa kar prenehalo. Veš, lepo ti sezujem čreveljčke, da te ne bo preveč stiskalo v gležnjih. Samo potrpi, samo potrpi! Glej, glej, Tinka...«

Naglo je razvezal jermene in je potegnil črevelj z noge. Tinka se je kar stresla, ker jo je zbolelo na vso moč. Zavpila je — a Kekec je že držal čreveljček v rokah. »Ali ga vidiš, Tinka?« je govoril in se je smejal obenem. »Tako hitro sem te sezul kakor še nikoli... Kar počakaj še malo. Grem tiskat vode, da ti umijem nogo. Boš videla, da ti potem kar odleže. Boš videla, Tinka...«

A Tinka ni odgovorila ničesar. Z rokami se je prijela za bolno nogo in je zaprla oči. Kekec pa se je splazil v grmovje, da bi poiskal vodo. In

KEKEC GRE PAST DIVJE KOZE

ni iskal dolgo in je našel kmalu skrit vrelec. In ni se pomišljaj. Kar srajco je pretrgal in je odtrgal od nje velik kos. Namočil je platno v mrzli vodi in je napolnil klobuček z bistro tekočino. Nato se je vrnil k sestrici. Previdno je ovil mokro platno krog Tinkine noge in je govoril: »Kaj ne, da je dobro, Tinka? O, čez nekaj časa boš že lahko skakala kakor janček na paši. Le meni verjemi, Tinka, pa se ne boj ničesar!«

Resnično — Tinki je odleglo, da ni več stokala. Dvignila se je celo in je sedla, ko je pila iz klobučka mrzlo vodo. Kekec je sedel kraj nje in jo je božal po licih. — »Ali si lačna? Ali bi rada kosček kruha?« jo je vprašal in je izvlekel iz žepa kruha in ostanek svinjine. »Na, vzemi, Tinka, pa jej, da ne boš lačna. Vem, da ti je hudo. A potrpi malo, Tinka, potrpi malo, ker bo kmalu bolje!«

Tinka je jedla in pila. A Kekec je vstal in je prislonil dlani k ustom. »Jerica, hoho, Jerica!« je zavpil na vse strani. Ker mu ni nihče odgovoril, je sedel nazaj k Tinki, pa je rekel: »Jerice ni nikjer ... Že davno bi jo bila morala srečati. Nemara je ne izpuste divji lovci. O, skoro gotovo jo vodijo naravnost preko gorá k teti Nežari. Zato pa se ne more vrniti k nama. Na tak način jo lahko čakava še leto dni. O, resnično!«

»Zato pa pojdiva kar domov,« je menila Tinka. »Tako rada bi že bila doma. Veš, mamica čaka s kosilom in ne bo ji všeč, če ne prideva. Huda bo, joj, tako huda! — Pojdiva domov, Kekec! Lepo te prosim — pojdiva domov!«

»Hm«, je dejal Kekec in je pogledal od strani sestrico. A Tinka se je uprla z rokami ob zemljo in se je hotela postaviti na noge. A zakričala je tako glasno, da je Kekec kar izpreletelo. — »Joj, kako me zopet boli!« je tarnala Tinka. »O, moja noga! O, moja noga!«

»Hm«, je dejal Kekec še enkrat, pa je nadaljeval. »Ne kriči tako, Tinkara! Čimbolj boš vpila, tembolj te bo bolela noga ... Saj greva domov, resnično greva domov. Nesel te bom skozi goščavio, če še ne moreš hoditi. A preden prideva v dolino, bo tvoja noga že zdrava ...«

In Kekec se ni dolgo pomišljaj. Rahlo je prijel sestrico in jo je dvignil na svoje močne roke. Tinka se ga je oklenila okrog vrata, in tako jo je nesel Kekec po strmini navzdol. Seveda je šlo počasi, ker je moral Kekec paziti, da se ne spodrsne na polzkem listju. Previdno je stopal in še mari mu ni bilo, da mu je pričel znoj curkoma teči z obraza. Težka je bila Tinka; a Kekecu se vendar niso utrudile roke. Ustna je stiskal, da bi se preveč ne zasopel. A sam pri sebi je ponavljaj vedno in vedno: »Prinesem jo domov ... Resnično jo prinesem, da ji pozdravi padar Tonček nogo. Pa če je do kosila ne prinesem, do večerje pa prav gotovo ... Uboga Tinkara! Boli jo in skeli, kakor je mene skelelo lani za Gmajnico...«

Tinka se ni ganila. Le potihoma je ječala in je stiskala glavo h Kekečevim prsim. Kekec pa je stopal enakomerno navzdol med skalami, in vedno huje mu je lil znoj z obraza. — »Ne bom se upehal, naka, pa še zanašič se ne bom upehal,« je govoril uporno. »Kakor hitro pridem iz tega

gozda, se odpočijem. Potem pa jo nesem naprej — naravnost do vasi jo ponese. A upehal se ne bom, pa čeprav naj nesem Tinko v samo deveto vas!« — In stopal je še previdnejše naprej. Skale so prihajale bolj redke, in listje mi bilo več tako gosto. Drevje se je razmikalo, in solnce je že kukalo skozi veje. Kekec se je spustil skoro v tek, zakaj zaslutil je, da je konec gozda in hude poti.

In resnično — čez nekaj trenutkov je že stal na robu širnega pašnika, ki se je raztezal složno tja dol do samega belega proda. Srebrno se je svetil gorski potok in je šumel lepo pesem.

Kekec je položil Tinko na mehka tla. Klobuček je snel z glave in ga je zavrtel trikrat po zraku. Zavriskal je na ves glas in je skakal po travi v svoji veliki radosti . . .

7.

Kekec je mislil, da je konec bridkosti in hudega pota. Zato pa je bil tako vesel. Toda ko ga je minilo prvo veselje, je pričel natanko gledati po okolici. Tja do belega proda ni bilo daleč, o, samo desetkrat mu je bilo treba preskočiti, pa bi bil tam. A Kekec je videl tik pred sabo bele gore. Ogromno skalovje se je dvigalo tik za pašnikom visoko, visoko, da ni mogel videti nikjer belih vrhov. In skalovje je bilo strmo in gladko. Le tupatam je zevala široka, črna razpoka, in le tupatam se je pokazala majhna, ozka planotica, ki pa je bila vsa pokrita z belim snegom. Ob znožju teh silnih sten so še rasli nizki, pokvečeni borovci, in zeleno rušje se je razprostiralo daleč naokrog. A med rušjem so se kazale nizke skale. Vse so bile pokrite z rdečim ravšjem, čigar prijetni, blagodejni vonj se je širil po vsem gorskem kraju. Vetrec je pihal sem od zmrzlih snežišč in je raznašal vonj rušja daleč naokrog — po vsem širnem pašniku, kjer so šumele divje čebele med pisanim cvetjem, ki je pokrivalo ves pašnik.

Vse to je videl Kekec. V prvem trenutku so se mu oči kar zasvetile, ko je videl toliko krasote. Z rokavom si je brisal znojni obraz in je še vedno videl toliko krasote. Toda iz zadivljenosti ga je prebudila Tinka. Tinka je vzdihnila na glas in je rekla jokavo: »O, povej mi, Kekec, kam sva prišla pravzaprav? Ali imava še daleč do doma?«

Kekec jo je pogledal in se je zavedel. — »Hm«, je odgovoril in se je ozrl na vse strani. »Tam je prod, in Pišenca teče tam doli. Pa tudi ravna pot bo tam za prodom. Seveda — preveč na desno sva zašla. Pa to ne de nič. Bova stopila desetkrat več... Glej, Tinka, ta gora je Prisamek. Ravno pod njo sva. In od tu ni več daleč do vasi. Samo uro hodá še, Tinka, samo uro hodá...«

Tinka je bridko vzdihnila in je zakrila obrazek z roko. — »A mene boli noga vedno bolj,« je rekla in je zajokala. »Pa si rekel v gozdu, da mi odleže. Pa si se mi malagal, Kekec...«

»Saj sem ti rekel, da potrpi, Tinkara«, ji je odgovoril bratec. »Glej, zdaj grem po vode, da ti zopet obvežem nogo. Pa ne boš čutila več bolečine. Mogoče boš še popolnoma ozdravela, Tinkara, in se boš smejala.«

Kekec se je zasmel prisljemo in se je splazil v goščavo. Vrnil se je s polnim klobučkom vode. Namočil je platno in je zopet obvezal Tinkino. Pa je Tinko odleglo, da se je bratcu nasmejala. — »Ali vidiš?« ji je govoril Kekec. »Kaj ti nisem rekel, da ti odleže? — Glej, natrgal sem ti v grmovju poln žep debelih močnic. In kosček kruha sem še prihranil zate, da ne boš lačna, Tinkara. O, le jej, le jej! Saj jaz nisem prav nič lačen. Toliko močnic sem pojedel ravno kar tam v grmovju! Veš, toliko, da ne bi šle niti v tvojo košarico, ki je na njej naslikan rdeč petelinček.«

Kekec se je zasmel in se je lagal. Oj, Kekec je bil lačen, joj, tako lačen! Pa ni maral pokazati tega Tinko. Da bi mu ne bilo treba misliti na svojo lakoto, je govoril, govoril kar naprej. — »Domislil sem se, Tinko, onih škratev, ki bivajo po gozdih. Vsega imajo zadosti. Pa radi pomagajo otrokom. Samo poklicati jih je treba znati. Pa tudi voziček imajo. Kar srne uprežejo vanj in se vozijo po gozdu. Kaj, če bi jih poklical? Pa bi te peljali lepo domov. O, to bi bilo krasno! Kaj, Tinkara, če bi jih poklical?«

»O, le!« je dejala Tinko tiho. »Saj se ne bojim škratev nič več. Samo včeraj sem se jih bala, ko si jih klical, pa jih ni bilo. A danes se jih ne bojim več... Le pokliči jih, da me popeljejo domov. Veš, da se ne boš trudil ti toliko z mano.«

Kekec je vzel iz žepa piščalko. Zapiskal je tako lepo in miho, da je pozabila Tinko na svojo bolečino in ga je poslušala vsa zamaknjena. Ko je Kekec odpiskal, se je obrnil proti gozdu, pa je pričel peti s svojim močnim glasom:

»Pridi, pridi, škratec,
škratec, ljubi bratec!
Zlat voziček ti imaš,
pa voziti dobro znaš —
pridi, pridi — pelji nas
daleč, daleč v zlato vas...«

Kekec je odpel in je poslušal pozorno, če bi se nemara kaj zganilo sredi gozda. Zazdelo se mu je, da čuje od nekje daleč glas, ki kliče njega in Tinko. Pa se je razveselil, da prihajajo škrateci z zlatim vozičkom. Zašumelo je nekaj glasnega v goščavi in čez nekaj trenutkov so se prikazale tri srne kraj pašnika. Obstale so tam gori in so gledale s svojimi lepimi, mirnimi očmi na bratca in sestrico.

»Ovbe!« je zavpila Tinko in je zakrila obraz z rokami. Mislila je že, da so prišli škrateci z zlatim vozičkom. Prestrašila se je, pa se je pričela tresti po vsem životu. — »Ne boj se, Tinko!« jo je tolažil Kekec. »Saj ni nič hudega. Samo tri srne so prišle iz gozda. Gledajo naju in se naju bojijo... O, glej — že so se obrnile in so izginile nazaj v gozd...«

Tinko se je stresla še enkrat in je pogledala skozi prste. A srni ni bilo nikjer več. In zopet je bilo tiho vse naokrog. Le čebele so šumele po širnem pašniku, in divji gorski potok je pel tam doli sredi belega proda.

Samo enkrat se je zazdelo Tinki, da čuje zamolkel krik, ki se je oglasil nekje med gorsko samoto. — »Ali slišiš, Kekec?« je vprašala vsa plašna. »Nekdo je zavpil... Nemara je zavpila Jerica?«

Kekec je zamahnil z roko. Tudi on je slišal tisti krik, pa tudi on se je prestrašil. A Kekec ni mislil na Jerico. Saj je bil prepričan, da je Jerica že daleč onstran gorá. Kekec je mislil na vse kaj drugega, ko je slišal tisti krik. Ozrl se je po visokem, gladkem skalovju in se je domislil očetovih povesti iz prejšnje zime. Sedel je oče za pečjo, pa je pravil o divjem možu Prisanku, ki domuje pod goro Prisankom. Strašne reči je pravil oče, da so se Kekcu tupatam lasje kar naježili. Seveda, Kekec se je smejal doma za pečjo in se je muzal. Pa se ni bal divjega moža, a vendar ga je izpreletelo tupatam nekaj mrzlega. Hej, če bi stopil divji mož v izbo in bi sedel kraj tebe za peč, kaj bi rekel ti, Kekec? Ha, kaj bi rekel? Ali bi se še muzal in smejal? Ha, Kekec? — A Kekec se je vendarle smejal. Saj je vedel, da divjega moža ne bo, dokler sedi oče pri Kekcu za pečjo. Zato se je smejal Kekec, samo zato, ker je vedel, da je na varnem. Divjemu možu se je smejal in kurji polti, ki ga je obllila tupatam, ko je poslušal očetove povesti.

A danes je vse kaj drugega. Danes vidi Kekec tik pred sabo goro Prisanek. Če iztegne roko, pa že lahko zagrabi bele skale. In pod to goro je nekje domovanje divjega moža Prisanka. Mogoče za onim rušjem, mogoče za onim razmetanim skalovjem... In Kekec je slišal tisti čudni krik, ki se je razlegnil preko mirnega gorskega sveta. Pa je vedel, pa je bil trdno prepričan, da je zavpil ravnokar divji mož Prisanek. Stopil je bil na skale in je zagledal Kekca in Tinko. Zasmejal se je na ves glas in je zaklical, češ, počakaj, Kekec! Pa tudi ti, Tinkara, počakaj! Še danes vaju pojem...

Kekec se je zganil in se je ozrl na vse strani. Še celo na strane gore se je ozrl, pa ni videl ničesar. Solnce se je pogreznilo za škrbaste skale, in dolga, temna senca je legla preko vsega pašnika... »Ovbe!« se je prestrašil Kekec, in obraz mu je kar zbledel. »Ali je že tako pozno? Kaj bo že spet noč? Ovbe, pa če pride resnično divji mož Prisanek? Pa kaj naj storim? Ali se bom tudi smejal, kakor sem se pozimi za pečjo?«

Tinka je videla, da je bratec v skrbeh. Zato pa je dvignila ročice in je zatarnala: »Kaj ti je, o, Kekec? Ali te je strah kakor mene? — O, itako rada bi tekla do samega doma! Pa ne morem, ker me noga boli... Poizkusi, Kekec, pa me nesi še malo! Samo do proda me nesi, ker me je tu strah, o, tako strah!«

Kekec se je zavedel, pa je premagal svojo bojazen. — »Pa česa se zopet bojiš, Tinkara?« je vzkliknil, ker ga je bilo sram samega sebe. »Tam gori v skalovju je zavpil samo jastreb. Pa se že bojiš, Tinkara... Saj te bom nesel, pa četudi do samega doma. Kaj misliš, da sem tak slabič? Kaj misliš, da me je strah vsakega murna, če sede pred luknjico in zaškrita: čigav si ti, čigav si ti? — Ha,

Tinkara? Ne bojim se niti divjega moža Prisanka, pa najsi še tako rogovili po gorah. O, resnično!»

Kekec je tlesknil z rokami in je udaril z nogo ob tla. Pa je dvignil sestrico in jo je nesel na rokah po pašniku navzdol. Začutil je za nekaj trenutkov toliko moči v sebi, da bi se pograbil z vsem svetom. Sramoval se je samega sebe, da so je prestrašili tistega krika in divjega moža, ki domuje nekje doli med skalovjem. Stopal je naglo in trdno navzdol. A komaj je stopil sto korakov, pa so se mu pričele roke tresti. Zaman je stiskal zobe in ustna — sapa mu je pričela pojemati, in pred očmi so mu pričele plesati neke čudne, rdeče lučce. — »Saj ni čudno,« je zasopel Kekec na vso moč, a se vendar ni ustavil. »Že od včeraj zjutraj nisem jedel prav ničesar poštenega. O, ni čudno... Pa omagal ne bom, maka, še zanalašč ne bom opešal! Samo, da bi ne prišla noč prezgodaj — ta preklicana, prebita noč!»

Senca preko pašnika se je vedno bolj temnila. Dvigala se je po gorah, ki so stale onkraj dolinice, vedno više, vedno više. Dospela je do snežnih skal in je obstala tam. Skale pa so se zasvetile, najprvo v modrikasti svetlobi, a potem v rdečem ognju, ki je šinil hipoma preko vseh skalnatih vrhov... »O, joj!« je zavpil Kekec mehote na glas. »Pa je resnično že prišla noč, ta preklicana, prebita noč!»

Napel je zadnje moči in je stekel preko mehkih trat. — »Kaj je? O, Kekec! Kaj je?« je izpraševala Tinka in je pričela jokati na ves glas. A Kekec ji ni odgovoril. Tekel je, da mu je lil znoj curkoma z obraza. Sopel je težko, trdoma. A nič več ni mogel stiskati ust, zakaj vsa sapa mu je bila pošla. Tekel je dalje in se je skoro zapletel v goste gumiče rušja, ki je cvetelo tam doli kraj pašnika. Kekec je postal za trenutek in je pogledal predse. Pa je zagledal beli prod in vodo, ki je šumela med gladkim kamenjem.

»Do prod a prišla,« je rekel razveseljen. »Ali vidiš Pišenco, Tinka? Kako šumi...«

Tinka se je ozrla porodu; s svojimi solznimi očmi pa ni videla nič drugega nego mrak, ki je legel kroginkrog po zemlji. »Kekec, ali ne vidiš, da se dela že noč? O, Kekec?«

Kekec je občla taka slabost, da ni mogel več držati sestrice. Položil jo je med rušje in je pričel naglo sopsti. Gledal je na žareče snežnike in na gozdove, ki so že počivali v večernem mraku, pa je spoznal, da ne more več naprej. Zaradi slabosti se je tresel po vsem životu, in noge so se mu kar šibile. — »Da bi imel samo kosček kruha, pa bi zdržal do samega doma... Pa ne morem, ne morem...«

In zjokal se je skoro, ker je spoznal svojo slabost. A vendar ga ni še zapustil pogum. Gledal je kroginkrog, kam bi se obrnil, da bi prenočil. Dobro je vedel, da mora stati nekje pastirski koč, četudi popolnoma zapuščena; zakaj kjer je pašnik, tam je blizu tudi koč, kjer prenočujejo pastirji. To je Kekec dobro vedel. Ker je znal, da nocoj ne more nikamor

več, je pričel iskati varnega prenočišča. Pa ni se oziral dolgo okrog sebe. Izza grmovja tam nad prodom se je svetilo nekaj belega. V prvem trenutku je mislil Kekec, da je to ogromna skala, ki leži kraj proda. Toda ko je pogledal natančno tja, je videl, da je to obširna koča, sezidana iz samega belega kamenja.

»Jej, tam bova lepo prenočevala,« se je razveselil Kekec. »Čemu je treba prezgodaj tarnati? Saj pravim... Samo, da bi dobila tam kosček kruha in požirek mleka.« — Pa je bil Kekec zopet dobre volje. Dvignil je stokajočo sestrico, ki že ni mogla govoriti in izpraševati, pa jo je ponesel z zadnjimi močmi do kamenite kočice. Odprl je vrata in je stopil v temno izbo. Izprva ni videl ničesar razen žerjavice, ki je tlela tam daleč v kotu. Položil je sestrico kar na tla in se je splazil do žerjavice. Tipal je okrog sebe in je zagrabil naposled za suho dračje, ki je ležalo na tleh. Vrgel ga je na žerjavico in jo je naglo razpihal, da se je vnelo dračje in je šnil visok plamen z ognjišča.

Tedaj se je ozrl Kekec po širni izbi. Velika miza je stala tam sredi, okrog nje pet stolov. Še celo ogromna omara je bila prislonjena tja v kot. Kekec je stopil k mizi. Na njej je stala dolga, debela sveča, in Kekec jo je kar prižgal ob plapolajočem ognju. Postavil jo je na mizo in je posadil Tinko na stol. Tinka se je vsa tresla in se je ozirala prestrašena okrog sebe. — »Kaj, če so doma tudi tukaj divji lovci?« je govorila s tresočim glasom. »O, Kekec, bojim se.«

»Ni se ti treba bati ničesar,« je odvrnil Kekec, ki je pričel iztikati po izbi. »Tu ne domujejo divji lovci, ker je koča preveč v dolini. Tu prenočujejo samo pastirji. A pastirji so dobri in naju pogosté... Glej no, Tinka! Glej no! Mleka sem našel.« — In Kekec je dvignil veliko golido, ki je bila do vrha napolnjena z mlekom. Kar zasmejalo se mu je srce, in zgrabil je pomflico, pa jo je pristavil k plapolajočemu ognju. Dobro mero mleka je vtil vanjo, pa je zaklical: »O, pastir! Ali slišiš? Prosim te za to mleko, ker sem tako lačen. Pa še bolj lačna je Tinkara, ki je povrhu še celo bolna, pa ne more naprej. Ali slišiš, pastir? Lepo te prosim...«

Kekec je poslušal in je čakal odgovora. Toda ker mu ni nihče odgovoril, se je zasmejal in je zavpil: »Bog ti povrni, dobri pastir! Hvaležen ti hočem biti za podarjeno mlekece, o, tako hvaležen!« — In Kekec je iztikal naprej po izbi. Na polici je našel velik hleb rženega kruha. Pa se ga je kar polastil in ga je položil na mizo. — »Dobro se bo mama godilo, Tinka, dobro, kakor še nikdar. Le počakaj, da zavre mlekece.«

A Tinka je ugovarjala. »Pa si kar vzel in nisi vprašal nikogar,« je rekla. »Veš, Kekec, to ni lepo...«

»Kaj?« je vzklikal Kekec. »Saj sem vprašal za dovoljenje. Ali nisi slišala, kako sem vpil na ves glas? Kaj morem jaz za to, če ni nikogar doma v hiši? Prosil pa sem vendarle. Ali si razumela, Tinkara?«

»Hm,« je dejala Tinka, pa je verjela bratcu. Mleko je zavrelo, in Kekec ga je izlil v dve veliki skodelici. Urezal je dva debela kosa kruha, in

pričela sta hlastno jesti. Posebno hitro pa je jedel Kekec, ki je bil že popolnoma slab zaradi lakote. Molčala sta, samo molčala in jedla. Po jedi je postal Kekec zopet dobre volje. Še celo žvižgal je, in še mari mu ni bilo, da mora spet prenočevati v tuji koči, ne vedoč, kdo je gospodar te kamenite hiše. Iztikal je spet okrog velikega pograda, ki je bil nastlan s slamo in pogrnjen z debelo, volneno odejo. Poizkušal je, če bi mogel odpreti velika lesena vrata kraj ognjišča. Pa se mu je tudi posrečilo, in odprl jih je. Plamen na ognjišču je bil zadosti velik, da je razsvetlil čedno sobo, ki je vanjo stopil Kekec. Lepo posteljo je videl tam, pregrnjeno z rdečo odejo; pa tudi mizo je videl v prijazni sobi, okrog mize pa bele stole. Kekec se je čudil in je vzkliknil: »Hoj, Tinkara! Tu je lepo, še lepše kakor pri nas ... Ali slišiš, Tinkara?«

Ker mu Tinka ni ničesar odgovorila, je stopil mazaj v veliko izbo. Zagledal je Tinko pri mizi. Glavico je bila naslonila ob mizo, pa je spala v globokem spanju. — »No, saj pravim — pa že spet spi,« je zagodrnjal Kekec. »Zdaj naj jo budim, kakor hočem — iz spanja je ne prebudim nocoj nič več ... Hm, naj jo pustim za mizo? O, tam se ne bo spočila ... Kar prijel jo bom, pa jo nesem v sobo na posteljo. Tam se bo lepo naspala. Ko pa pride pastir, pa ga že poprosim, da ne bo zamere ...«

Kekec je prijel Tinko in jo je dvignil. — »Jerica je šla,« je zablebetala Tinka in se je samo napol prebudila. »O, kam je šla Jerica? ... Hudo je v gozdu, hudo ... Pa poti ni nikjer ...«

Kekec jo je položil na posteljo. Razgrnil je odejo in je sezul in slekel sestrico. Popravil je zglavje, da je Tinka lepo naslonila glavico nanjo, in jo je pogrnil z gorko odejo. In Tinka je pričela spat svoje globoko spanje. Niti trenila ni več, in noga jo je nehala boleti.

Kekec je šel nazaj v izbo. Ogenj na ognjišču je ugasnil. Samo žerjavica je še tlela tam. Na mizi je gorela sveča, in Kekec je sedel na stol. Ni se mu več ljubilo iztikati po izbi. Čutil se je tako utrujenega, da bi najrajši kar legel na pograd. Oči so ga pričele ščemeti, da je le še komaj gledal. A vendar je še vztrajal in je čakal, kdaj pride gospodar te kamenite kočice. Čakal je dolgo, a zaman. Dvignil se je, pa je stopil na prag. Ozrl se je v nebo, ki je bilo gosto posejano z velikimi, jasno gorečimi zvezdami. Snežniki so se pač svetili srebrno v beli mesečini, a v dolino je zakrival črni mrak, da se ni videlo nikamor. Kekec je spoznal, da mora biti že pozno. Zato je šel nazaj v kočico in je sedel za mizo. Z roko si je podprl glavo, pa je pričel misliti. Jerice se je domislil, Jerice, ki spi nocoj že daleč za gorami. Pa se je domislil, da je ne vidi tako kmalu. V srcu se mu je dvignilo nekaj težkega, da je vzdihnil na glas: »O, Jerica! Zakaj si šla od nas? Glej, zdaj bo tako žalostno na našem domu ... Čemu si morala iti, Jerica?«

Žalostno je povetil Kekec glavo, in oči so ga pričele vedno bolj ščemeti. Mislil je na Jerico, in hudo mu je bilo po njej. Mislil je na Tinko in njeno bolno nogo in razžalostil se je tako, da je naslonil glavo na mizo.

A njegova utrujenost je bila večja nego njegova žalost. Naj se je upiral, kolikor se je hotel, zaspanca vendar ni mogel pregnati. Trepalnice so mu kar same od sebe zaprle oči, in Kekec je zadremal.

Prebudil ga je ropot, ki je nastal hipoma tam pri vratih. Prestrašen je dvignil Kekec glavo in si je pomel oči. Pogledal je k vratom, in kri mu je zastala v žilah. Čez prag je stopilo nekaj velikega in temnega. Za trenutek se je motovnilo ob vratih in je stopilo nato v izbo. Ker je sveča le slabo razsvetljevala prostorno izbo, ni mogel Kekec natančno videti človeka, ki je prišel v kočo. Samo to je videl, da je veliko, veliko in grozno tisto, ki ga je prebudilo iz spanja. Obšla ga je kurja polt, in sapa mu je kar zastala. — »To je Prisanek... O, resnično — to je Prisanek.« ga je izpreletelo, da se je tresel po vsem životu. Še enkrat je pogledal tja k vratom in se je prekrizal.

Toda že v naslednjem trenutku se je potuhnil in je šnil neslišno pod mizo. Gledal je od tam, kako se je divji človek ustavil sredi izbe. Zasllišal je mrmranje in godrnjanje, in divji človek je cepetnil z ного ob pod, pa je izpregovoril: »Saj pravim — kdo je že zopet iztikal po mojem stanovanju? Ha, vprašam?«

Kekec se je vgriznil v ustna. Po hrbtu pa mu je kar zgomazelo, in noge so se mu počibile, da ni mogel več čepeti. Kar sedel je pod mizo in je molčal, molčal. Čakal je, kdaj ga zagleda divji mož in ga potegne izpod mize. A divji mož ga ni zagledal. Stopil je k pogradu in je sunil odejo s slame. — »Ni ga, tu ga ni«, je govoril s svojim težkim, bučnim glasom. »Skril se je v sobico, pa leži na postelji. O ti kavka pribita! Saj pravim...«

Mož je šel mimo mize proti ognjišču. Kekecu je postalo vroče ob misli, da zdajle divji mož zasači spečo Tinko. O, to se prestraši uboga Tinkara! Kar jeknila bo in nemara umre samega strahu, ko zagleda divjega moža... Prestrašil se je Kekec te misli, da mu je stopil mrzel znoj na čelo. Vgriznil se je še enkrat v ustna, da ga je zbolelo. Iz srca mu je izginil hipoma ves strah, in ni se bal več divjega moža. Videl je, da je sestrice v nevarnosti, in v duši ga je kar zbodlo. Šnil je izpod mize, da se je zadel ob noge divjega moža. Naglo se je zravnal pred niim in mu je zastopil pot.

»Tu sem, o, tu sem«, je zasopel. »Kaj želiš od mene, divji mož? Ustrašil sem se te, ko sem te zagledal, pa sem se skrila pod mizo... A zdaj se te ne bojim več... Tu sem, tu sem...«

Mož je obstal in se je napol sklonil. Gledal je mladega dečka in se je čudil. — »Ha, ti si?« je izpregovoril potem in se je zasmel ob enem. »Ti si? Glej, glej! Pa kdo si ti?«

Kekec pa se ni bal prav nič več in je odgovoril: »Mežnarčev Gregec sem. Toda povsod me imenujejo samo za Kekca. Kaj jaz vem, zakaj! Še celo mati mi pravi vedno Kekec... In iz Kranjske gore sem doma. Pa sva šla s Tinko, da spremljava Jerico, ki je šla služiti čez gore k teti Ne-

žari. Izgubili smo se v gozdu in smo zašli. Tinka si je izvinila nogo, in prinesel sem jo sem, pa sem jo položil na posteljo. Ponvico mleka sem vam vzел in dva kosa kruha, ker sva bila tako lačna. To vam povem, stric Prisanek, da ne boste huđi in ne bo zamere...»

Mož je prekrizal roke na prsih in ga je gledal. Bil je velik, da mu je segal Kekec komaj do pasu. Obleden je bil v sivo lovsko obleko, ki pa je bila vsa oguljena. Na glavi mu je tičal zelen klobuk, za njim je bilo zataknjeno pero planinskega orla. Bil je velik in močan. A nič divjega ni bilo na njem razen dolge, goste brade in velikih brkov, ki pa vendar niso bili dva vatla dolgi.

»Glej, glej — kaj mi praviš,« je dejal mož in se je še vedno smejal. »Znaš pa gobezdati, resnično znaš. Povej mi, kdo ti je tako dobro namažal jeziček? — Kaj misliš, da ti verjamem? Potepuh si in si se priklatlil kdove odkod. Čakaj, čakaj, ti pobič! Veš, prišel si pravemu v roke. Jaz ti preženem vse potepuške misli, jaz, ti pobič! — Čakaj, naj pogledam še tvojo sestrico. Bom videl, kako si je izvinila nogo!«

In mož je stopil korak naprej proti vratom ob ognjišču. A tedaj mu je Kekec vnovič zastopil pot. Kekec je dvignil roke, pa je prosil in moleđoval: »O, pustite Tinko! Lepo vas prosim, stric Prisanek, pustite Tinko! Če vas zagleda, pa umre samega strahu... Lepo vas prosim, stric Prisanek!«

A mož ga je kar odmaknil in je prijel za kljuko. Tedaj pa je vzkipeło v Kekcu vse. Kar kri mu je šinila v obraz, in pesti so se mu skrčile same od sebe. Pa niti pomislil ni, kaj dela. Kar hipoma je skočil na ognjišče in se je zaprašil v divjega moža. Z desnico ga je prijel za gosto brado, z levico za dolge brke, pa ga je pričel mikastiti. — »Ti boš strašil našo Tinkaro, ti?« je ropel in govoril. Pa še cello jokal je v svojem razjarjenju. »Pusti jo v miru, ti rečem! Ali jo boš pustil?... Nogo si je izvinila uboga Tinkara, in bolelo in skelelo jo je ves dan na vso moč. Pa zdaj jo hočeš še strašiti, da bo umrla samega strahu... O, ne boš je, ne boš je, ne boš je...»

»Ovbe!« je zavpil mož, ker ga je resnično bolelo. »Izpusti, pobič, rečem ti, izpusti!«

A Kekec ni izpustil, ampak ga je mikastil še huje. Možu je bilo naposled zadosti vsega. S svojimi velikimi rokami je zgrabil Kekca okrog pasa, da je deček kar zastokal. Izpustil je brado in brke in je zagrabil za roke, ki so ga stisnile tako neusmiljeno. Mož ga je postavil trdo na tla, da je Kekec kar zacepetal. — »Glej ga no — tega potepuha poglej!« je godrnjal mož in se je gladil po bradi in brkih. »Kar šinil mi je v obraz kakor mačka. O, ti potepuh! Čakaj, čakaj! Vzel bom pilo, pa ti popilim kremplje, da ne boš več praskal. Samo malo še počakaj, ti Gregec, ki ti pravijo Kekec. O, samo malo!«

Mož je vzел svečo z mize, pa je odprl vrata, še preden se mu je mogel Kekec postaviti na pot. Stopil je v sobico in je dvignil svečo. Zagledal

je malo Tinko, ki je spala na postelji. Tinki je bil obrazek ves bled. A vendar se je smehljala lepo in presrčno. Saj je sanjala, da je zopet doma pri svoji skodelici belega mleka. Mucika stoji pred njo z dvignjenim repkom in lepo mijavka: »Mijav, mijav, Tinka! Dobro je mlečke — prav prav!« — Pa Tinka se smehlja, ker je zopet doma in je ne boli več ta grda noga . . . Gledal jo je mož in se ni ganil. Kekec se je priplazil za njim in je stopil kraj postelje, da bi branil sestrico. Ustna je stiskal, in v očeh mu je bilo polno solzá.

»Hm«, je dejal mož, a nič drugega. Obrnil se je, pa je šel iz sobice. Kekec se je istisnil še bolj k postelji, misleč, da je šel divji mož po mož, da zakolje njega in sestrico, pa ju speče za večerjo. A divji mož ni prišel z nožem. Samo debelo odejo je prinesel in jo je vrgel na tla. — »Zavij se dobro vanjo in lezi kar na tla,« je rekel z zamolklim glasom. »A jutri se pogovoriva naprej, ti potepuh gridi!«

Mož je zaprl duri, in nastala je globoka tišina. V sobici je bilo tako temno, da Kekec ni videl niti roke, ki jo je držal pred očmi. — »Kaj bo zdaj?« je premišljeval sam pri sebi. »O, lepo sem ga zmikastil, da bo pomnil, kdaj je hotel Tinki, da jo prestraši . . . Pa je rekel, da obračunava jutri. No, noč je še dolga, in lahko se naspim, ker sem resnično tako truden kot še nikoli. Pa naj le poizkusi in naj le pride še enkrat sem v sobico! O, saj ne spim tako trdo, da bi ne slišal ničesar v spanju. Pa naj le pride, pa ga zopet zmikastim . . .«

Kekec se je zavil v debelo odejo in je legel pred posteljo na tla. Še nekaj trenutkov je gledal v črno temo in je poslušal moža, ki je stokal zunaj v veliki izbi. Potem pa ga je premagal zaspanec. In Kekec ni slišal in videl ničesar več . . .

(Dalje.)

🌸 Mimici. 🌸

Mimica, mimica zlata,
ti si pač lahko bahata,
ker se vse tvoje telo
sveti kot čisto zlato!

Ti bi kot kosček opala
ptički v želodčku ostala,
če se te s kljunom loti:
tega se vsaka boji!

Sedaš na krasne cvetice,
da se ti hrbet, nožice
lepše tu bliskajo v dan,
ki te obsije rosan.

Mirno se paseš na cveti,
solnce pa krila podžge ti;
dvigneš brenčoč se tja v svet,
v senci spet sedeš na cvet.

Ptičice gledajo nate,
a kot na rjave se brate
nate ne upajo z vej,
rajše zletijo naprej.

Tožno za tabo jaz gledam:
meni in vrtnim tem gledam
takrat odneseš s sabo
moje — edino zlató!

Fr. Rojec.

Leljina smrt.

Dvoje očk, ki iskale nečesa
krog sebe so še prej, ko so umrla ;
dvoje ročk, ko so v uri slovesa
oklenile se mojega grla ;

dvoje solz, ki s koščenega lica
jih izbrisala moja je roka . . .

Proč od mene, življenja resnica,
ki si vzela nocoj mi otroka!

Na Leljinem grobu.

Oko Te hrepenceče več ne vidi ;
le misel plašna Te ljubeče boža,
in kličejo Te usta: Pridi, pridi! —
A Ti molčiš kot ovenela roža . . .

Boleslav.

Žabica.

V močvirju žaba se zbudi,
 okrog pogleda, govori:
 »Kje glavo neki sem imela,
 da sem do danes tu živel?!
 Kako po svetu je lepó!
 Poglej le jasno to nebo:
 Na njem mi žarko solnce sije,
 svetlobo na prirodo lije,
 zelen je hrib in vrt in gaj,
 to pravi je pozemski raj! —
 Slovo tej mlaki hočem dati,
 v prelepi svet odopotovati!« —
 Na pot z vsem svojim se spusti,
 a v trstju malce postojí...
 Pozorna zdajci mi postaja,
 od daleč tam nekdo prihaja...
 Oho, to je naš boter — rak,
 ubira proti njej korak...
 »Ti, žabica, povej, kam greš,
 ugajaš jako mi, da veš!
 Napraviti pa se umeješ!
 Kam z vso prtljago svojo speješ?
 Morda do urha si želiš,
 do strica starega hitiš?
 Imela rada bi igračo,
 obiskat mlado greš — krastačo?
 Dovolj pijače urh ima,
 lepó krastača peti zna,
 zares: kot slavček sladko peva,
 da daleč kroginkrog odmeva! . . .«
 »Čemu bi tratila li čas
 pri urhu in krastači jaz!
 Doma mi dolgčas je postalo,
 zato si svet ogledam malo,
 udarim jo čez hrib in plan,
 da preživim radosten dan!«
 »Ah, škoda, škoda prevelika,
 da te tako po svetu mika,
 prešerna, žaba, si preveč,
 brezplodne želje mi goječ!
 Poglej krog sebe: tukaj v kalu
 nevarnost ti ne žuga kmalu,
 nobene ščuke blizu ni,
 noben ti ribič ne preti!
 Todà tam zunaj čaplja bela
 za vrat te bo takoj prijela,
 in tam je kmetiški fantič,
 ki mu zaupati ni nič!

Premisli torej in ne hodi,
 doma — tako ti pravim — bodi!« —
 A žaba slušala ga ni,
 tako pri sebi govori:
 »Gotovo boter rak se moti.
 Adijo!« dalje gre po poti. —
 Čez mnogo stezo, mnogi plot
 naprej, naprej gre njena pot...
 Po lokah zelenih hoditi;
 kaj lepšega pač more biti?
 Ob solncu čez rodno polje —
 to vsako radosti srce!
 Čez mehki mah in voljno travo
 skaklja izprva kot za stavo:
 kako jo veseli to vse,
 le solnce, solnce, oh, to žge!
 A pot le kmalu jo utrují
 in žejna žabica je tudi;
 pa, oh, nikjer studenca ni,
 da žejo hudo si gasi...
 Ne le studenca, ni vodice
 in niti ni nikjer rosice!
 In tudi majhen založaj,
 kako bi prav ji prišel zdaj!
 Pa komaj po komarju vzpne se,
 drzan ga vrabec že odnese;
 še preden muho uloví,
 že v mrežo pajek jo dobi;
 do črva komaj pristopica,
 pobere že ga gaščarica;
 že misli: polžek pa bo moj,
 pa kača ga požre takoj!
 In zdaj, čuj, čuj, kako klopoče,
 to pa le štoklja bo mogoče!
 Res, splula je z višin na tla,
 z nogami dolgimi cepta...
 Oj, žaba, naj te Bog očuva,
 da zla te štoklja ne okljuva,
 odnese v gnezdo te nato,
 kjer te mladiči pojedó!
 Na srečo: tu je luknja mišja,
 ta dala žabi bo zatišja...
 In — vš, vš, vš! — le brzo v njo,
 »Ej, čaplja me pa le ne bo!...«
 A prav takrat mi vun hotela
 iz luknje miška je vesela...
 Ko žabo vidi, se vzejí
 in v njo se besno zakadí,

peha jo, grize in mesari,
 da žaba odondot jo vdari
 in hvali tisočkrat Boga,
 da jo je rešil iz peklâ!

A zdaj se glad pri njej pojavi,
 moj Bog, moj Bog, kako jo davi!
 Vrhtega je še v ranah vsa,
 kot da iz vojne je prišla!

Na srečo pa je štorclja bela
 prav kmalu zopet odletela.
 Pod drevjem in grmovjem spet
 stopica žaba dalje v svet...

In srečno pride do vasi mi,
 ob hiši tam potok šumi mi,
 sam Bog je htel, da ga dobi,
 da žejo si z vodó vgasi...

A tu se tudi senca širi,
 tu ohladi se in umiri.
 Črviča tudi tukaj vzre;
 večerja dobra bo, kaj ne?

A poleg črva polž se slini,
 slučaj ta srečen, skrb izgini! —
 K večerji žaba se ravna,
 vesela močno zareglja.

»Kvak, kvak!« na daleč se razlega.
 O, da storila ni mi tega!

Glej: okno s kmetov fant odpre,
 ko vidi žabico, k njej spe.
 Zaman se žaba je kesala,
 da s kvakanjem se je izdala.
 Drhteč v fantiča vpre oko,
 a on jo prime, dé tako:
 »Le pridi, žabica mi mala,
 mi vreme boš prerokovala!

Glej stolpec ta steklen, svetel,
 krog njega trave kup je mal,
 tu v stolpcu je obilo vode,
 glad, žejo tešila ti bode.

A tu je tudi lestvica,
 po njej brž v stolpec, žabica! —

Ko k tebi stopil bom zarano,
 pojasnila ti boš mi vdano,
 li jasno vreme bo, li dež —
 tako bo torej, da mi veš!

A jaz ujamem ti mušico
 ter dam v nagrado ti slaščico!« —

Takisto žabi govoré
 s pokrovcem stolpec mi zapre,
 odnese v sobo ga, živino
 zarano žene na planino.

Ves truden pozno na večer
 domov se vrne naš pastir;
 a tega modri fant ne vpraša,
 če ima jesti žaba naša;
 mušice, črva ne vlovi
 za njo, ki v stolpcu tam medli!

Ko zora dan spet oznanuje,
 pred stolpcem žabo izprašuje:
 »O, botrca, povej mi zdaj,
 bo vreme vgodno danes, kaj?«
 »O, ne, še danes bode lilo!« —

Odgovor dirne ga nemilo,
 kot veter odondot zvihra,
 nič jesti žabi fant ne dá. —

* * *

Tako je čestokrat prav slabo
 godilo se za našo žabo,
 ne enkrat, nego mnogokrat
 trpeti morala je — glad,
 če nje prerokovanj beseda
 ni dečku prijala seveda! —

Pač spomnila se dan je vsak:
 Učil me vendar prav je rak!
 Žakaj ga nisem poslušala!
 V domači mlaki bi ostala!

Da ni sveta me mamil čar,
 nesrečna ne bi bila stvar!
 Tako pa zlo sem doživela:
 Do smrti vjeta bom trpela!...

Večer. ←

*Tam za oljčnimi gaji
 tiho ugašajo
 solnca večerna trudni smehljaji,
 in vetri od morja
 pesmi prinašajo,
 ki si jih pojejo daljna obzorja ...*

*Više in više
 zemljo prepredajo
 črnih mrakov pajčelani ... in hiše,
 skrite med vrtil,
 žalostno gledajo
 v svet kakor starke, trudne do smrti ...*

Boleslav.

Slike iz živalstva.

ŽIVLJENJE V AMERIŠKEM PRAGOZDU.

II.

Kakor je število prebivalcev po drevju ameriških pragozdov veliko, tako raznovrstne živali žive tukaj tudi po tleh. A kakor je živalski kralj v Afriki lev in v azijskih džunglah tiger, je kralj tudi tukaj iz mačjega plemena.

Jaguar je, ki si je prisvojil to veličanstvo. Nič manj krvoločni mi kakor njegova visoka sorodnika, in četudi je nekaj manjši kakor tiger in mi tako progast kakor ta, je vendar tudi lep.

Saj je njegov gosti, svetli in mehki, zgoraj kratki, po prsih in trebuhu daljši kožuh vsepovprek porisan. Deloma z manjšimi črnimi, okroglastimi, podolgasto ali tudi nepravilno odlikovanimi lisami, deloma z večjimi pegami in kolobarji, ki so rumenkastordeči in črno obrobljeni in imajo v sredi še po eno ali dve črni piki. Cele lise ima zlasti po glavi, vratu, prsih in nogah, bolj goste tam, kjer je kožuhova barva rjasta ali sploh temnejša, bolj redke na belih prsih in belem trebuhu. Kolobarji so zadaj po truplu večji, po vsem pa razpostavljeni v vrstah; prav lepi in polni mu krase dolgi, enako debeli rep.

Lepa mačka je jaguar in prostrano je njegovo kraljestvo. Samica se skriva sicer bolj v gozdno goščavo, kjer se igra s svojimi dvema ali tremi mladički, a jaguarju, kralju, je še pragozd premajhen. Lovi pač po njem vse živali, ki jih le more doseči, hodi tudi k rekam, kjer si lovi ribe, zaletava pa se tud vun iz gozda v brezmejne stepe, kjer mu dajeta visoka trava in bičevje udobno skrivališče.

Po stepah napada antilope, ovce in vodnega prašica; manjše živali požre s kostmi in kožo. V stepah zalezuje divje konje muštange. Srednje visoki, z veliko glavo in dolgimi ušesi, na nogah debele členke, se pasó muštangi v čredah po visoki travi. Oprezni so ter uberejo pot pod noge, kakor hitro zaslutijo nevarnost. A jaguar je zvit lovec z veliko potrpežljivostjo in vztrajnostjo. Kakor mačka se potuhne ter opazuje iz zatišja svoj izbrano žrtev z nepremičnim pogledom. Občudovanja je vredna njegova spretnost, ki se z njo tiho plazi bliže in bliže. Ko pa si je svojega plena gotov, skoči z enim samim skokom na žrtev ter ji pregrizne žile na vratu.

Kolikor more požreti, požre, nato se zavleče v goščo ter se spravi spat. Ko se prebudi, se vrne k ostanekom in žre naprej. Kjer ga je ravno zaseglo solnce, tam leže k dnevnemu počitku ter zaspi, če je le svet varno skrit.

Kadar pride jaguar do reke, se mu večkrat nameri, da mora bojevati boj s polpet metrov dolgim kuščarjem aligatorjem. Če zasači aligatorja na

sunem, kjer je ta jako neokreten, je vseč še jaguarju. Gleda kolikor more, da popade kuščarja pri trebuhu, kjer ta nima roženega ščita kakor po hrbtu, in marsikdaj se pomasti ob takih prilikah z aligatorjevim mesom. Drugače pa je, če mora jaguar v vodo, da preplava reko. Navadno se vstopi takrat na breg in rjove, da tako prepodi aligatorja, ki bi bil kje blizu v vodi. A vendar kuščar ne pobegne vedno. Tedaj se vname v valovih boj, in če se ne posreči jaguarju, da aligatorja vtopi, je izgubljen, in aligator mu vrne miho za drago. Po končanem boju se vrača tedaj zmago-slavni kuščar v svoj tolmun, kjer preživlja srečne čase; saj mu lete ribe v preveliki množini takorekoč same v vedno lačni želodec. —

Poln življenja je pragozd vsepovsod v svoji obsežnosti. A še bolj živ, kakor dandanes, je bil v davnih, davnih časih. Takrat so ga odlikovali velikani iz rodu sesalcev s svojimi čudnimi telesnimi oblikami. Od vseh teh izumrlih prednikov so se ohranili do današnjega dne le še trije od starega rodu pasancev, mravljičarjev in lenivcev.

Danes živeči niso več velikani in zde se nam starikavi zanemarjenci, ki ne sodijo več v našo dobo. Mnogo svojcev jim je že poginilo in izumrlo, danes stoje, živeči v brazilskih pragozdih, osamljeni in vredni prav zato še posebe, da si jih ogledamo natančneje.

Pasancem je usnjata koža že tako okostenela, da jim je truplo pokrito s koščenim oklepom, ki je na mnogih mestih predeljen; zato je žival videti, kakor da jo obdajajo po hrbtu roženi pasovi. Rožene ščite ima še na glavi, po plečih, po križu in po zunanjih straneh nog. Le spodnji deli trupla so obdržali mehko kožo, ki je porasla s ščetinastimi dlakami. Tako razpredeljen se marsikateri pasanec zviže v slučaju nevarnosti v klopko kakor jež.

Nekaj posebnega je tudi njihovo zobovje. Dasi je število zob časih jako veliko in jih ima nekateri v čeljustih celo do sto, so vendar ti tako slabi, da žival z njimi ne more ne dobro griziti in ne žvečiti. Jezik izteza lahko iz gobca, in je na koncu piostren na tri ogle.

Ko se približa večer, se prikaže oklepni samotar iz globokih podzemeljskih rovov, ki si jih izkoplje v pragozdu s svojimi močnimi kremplji, ter se pomika počasi in nerodno naprej. Ravna tla so njegov svet, kjer je doma, kakor malokatera žival. Kakor je videti počasen in len, kadar se pomika dalje, tako je uren in ročen, če je treba, da se zakoplje. Če se preplaši ali če mu kdo sledi, se izroči zemlji v varstvo in se zagreblje tako naglo, da se res pred očmi pogrezne v tla. Vzlic svojemu oklepu bi izginit pasanec marsikdaj v razbojniškem žrelu zveri, ker nima ničesar, s čimer bi se je drugače ubranil. Še če se zviže v klopko, že tudi koplje luknjo v zemljo.

Na svojih nočnih potih se potika okrog, da si poišče črvov in žužkov, da izkoplje mravlje ali si najde sadja in korenin. Če pride na svojem pohodu do kosčka mrhovine, ne zametava tudi te. Na teh potih mu je najboljši vodnik nos, zakaj njegove male, briljave oči niso kaj prida. Tako

prekolovrati noč, s prvo jutranjo zarjo pa že spet izgine v zemljo, da prespi dan kot puščoben in skrit samotar. Ljudje ga poiščejo tukaj s psi, da si privoščijo njegovo meso, ki je belo in nežno kakor piščančevo. A ne dobe ga lahko. Če ga zasačijo psi na zemlji, ga ujamejo lažje, zlasit č č si ne more najti pasanec hitro kake luknje. Kadar pa je v tej, ga psi ne morejo izkopati, ker se zagreba žival vedno globlje. Če je pri rokli lovec, ki zgrabi napol zakopanega preplašenca za rep, ga tudi še ne izvleče sam iz luknje, če je le tako ozka, da se oprime pasanec s kremplji tal ter se upre zgoraj s hrbtom. Diva šele ga spravita vun, da ga vleče eden za rep, drugi pa hitro odgreba zemljo ter pograbi žival za zadnjo nogo. Njegovega mesa pa si ne privošči samo človek, ampak še mnoge ujedne živali.

Samotar kakor pasanec je tudi mravljinčar, ki je tako čudovit sesalec, da si ga domišljija ne more misliti bolj čudnega. Njegova glava se je zožila naprej v dolgo, brezzobo cev, iz katere priletava spredaj pri mali ustni odprtini okrogli, tanki in dolgi jezik. Ta je gibčen kakor kača in vedno lepljiv, da se primejo nanj vse mravlje, kadar ga potisne žival v mravljišče. Tako polnega ga potegne nazaj v svoj cevasti gobec, da najdejo ujete živalce od tu pot v mravljinčarjev želodec. Da potisne jezik v mravljišče ter potegne z njim na dan razkačeni drobiž, mu gre tako naglo, da napravi to lahko po petdesetkrat v minuti.

Kje se začenja za gobcem pravzaprav glava, pokažejo šele male, nemumne oči in pravtako mala, okrogla ušesa. Vratu skoraj ni, dolgo truplo pa daljša še dolgi, široki metlasti rep, da doseza vsa žival v dolžini nad dva metra. Vse truplo razen glave je poraslo z dolgo, kocasto dlako, vsorjavo razen spredaj po prsih, kjer je bela. V to belino pa sega od strani na pleča črn trikot.

Kadar stopa po gozdu ter išče trdo zidana bivališča velikih belih mravelj termitov, upogne prednje noge na znotraj, da si tako ne obrusi zlasti krepkega kremplja na srednjem prstu. Zato pa z njim tudi lahko razbije termitom stanovališča, za katera mora rabiti človek železno orodje. Z njim se tudi postavi, stoje na zadnjih nogah, v bran sovražniku, ki mu zasadi krempelj časih tako globoko, da ga sam komaj izdere. Zato se z razkačenim mravljinčarjem ni šaliti. Manjše živali objame tudi s sprednjima nogama kakor medved ter jih zasuši.

No, človek hodi vzlic temu nadenj, zakaj daje mu neki prav tako pečenko kakor gos. Zato ga tudi išče po gozdu in njegovih obronkih, kjer nima stalnega bivališča. Koder ga je zasegla noč, tam si poišče kotichek v visoki travi ali v grmovju, kamor leže in zaspi. Dveh skupaj teh samotarjev ni najti; le samica prenaša časih svojega edinega mladička s seboj na hrbtu.

Tretji v družbi teh dolgočasnih pustežev je lenivec, top in len mračnjak, da ga je žalostno pogledati. Kar ustvarjen je lenivec za to, da mu leti hrana takorekoč sama v gobec. Venomer je na drevju, kjer se drži veje s tremi močnimi kremplji iz zraslih prstov na nogah ter visi s hrb-

tom obrnjen navzdol, ne da bi se napenjal za to najmanj. Še podplati na nogah so mu upognjeni na znotraj, da se oprijemlje tem laže. Sprednje noge so daljše kakor zadnje, vse pa jako tanke in suhe. Če mora lenivec v veliki sili le kdaj na tla, se opira pri hoji na gornje členke ter se tako pomika prav nerodno naprej. Pri spanju se zvije truplo kar v zveženj, žival objame vejo z vsemi štirimi, in takega vidimo lenivca skoro vedno, zakaj navadno zmeraj spi. Obrnjenemu s hrbtom z drevesa proti tlom, se mu je obrnila celo dlaka tako, da gre od trebuha proti hrbtu in ne kakor pri drugih živalih, od hrbta proti trebuhu.

V to dlako pa so se mu zarasle že pri življenju male zelene rastlinice, zaredili so se mu v kožuho celo mravlje in molji. Da jim je bilo to mogoče, kaže pač dovolj očito preleno lenivčevo življenje. Zelenkastosiv, kakršen je, živi lahko v miru na drevju, saj ga je komaj videti, četudi je dolg do tri četrt metra. Na drevesu obrne svojo okroglo, opičji podobno glavo do listov, popkov in sadja, jih potegne z nogo k sebi, odpre mala usta in se naje. Če je žejen, posreblje z listov roso, ki je tudi mokra.

Tako se ne trudi za nič na svetu, nikdar ni vesel, ne kaže tudi nobene preplašenosti, le časih se čemerno oglaša s svojim žalostnim, zateglim »i-i-i«. Človek bi dejal, da je celo prelen, da bi čutil kako bolečino, in če je ranjen še tako hudo, mu počasi in leno ugaša luč življenja.

Tak je lenivec vse svoje dni. Ko je še mlad, ne visi še na drevju, zato pa se oklene takoj po rojstvu svoje matere, ki ga nosi vedno s seboj, da ga tako že v mladosti vzgoji za pravega lenivca. Če ga je zalezal človek na drevesu, ga ne spravi zlahka proč. V bran se sicer ne postavi, le topo in žalostno gleda ter se oprime s kremplji tako čvrsto, da je treba precej sile in napora, preden se ga odtrga. S prosto nogo pa rad zada kakšno rano, zakaj v ostrih krempljih nima ravno slabega orožja. Tudi če se ga zasači na tleh, ne gre brez boja. Lenivec se vrže na hrbet ter

izkuša objeti svojega sovražnika s kremplji. Vendar sovražnikov nima dosti, ker menda ne diši nobeni živali; pri njihovi slabotni obrambi bi jih tudi kaj hitro iztrebili jaguarji in velikanske kače ameriških pragozdov.

Znabiti da imajo živali med seboj pomenek, da puste lenivca, naj pase svojo lenobo v tako živem pragozdu! Znabiti pozabljajo na lenuha pri vseobčem življenju... Saj spada po vsej priliki jako malo v pragozd, tako je drugačen od njega. Še celo sami bi skoro pozabili ob njem in njegovih samotarskih tovariših, da stojimo sredi polnega življenja, ki nas navdaja z mislijo, da smo sredi prirodnega raja.

Raj je pragozd tudi za človeka, ki je prevzel iz njega toliko dobrot. Pragozd mu je dal plod za kakao in čokolado, v pragozdu si črpa iz posebnega drevesa gumi, od tukaj je presadil dišečo vanilijo in še druge koristne in krasilne rastline. V pragozdu pa si je podjarmil tudi živalstvo. Papige uči govoriti v svojih stanovanjih človeške govornice, jaguar sam mu mora prepuščati svoj lepi porisani kožuh, in mnoge živali mu morajo dajati tečne pečenke.

Tako je vdrl človek v pragozd s silo, največkrat si je pridobil korak za korakom pot šele s sekiro v roki, da je trebil pred seboj grmovje in mnoge zavijalke, a uklonil se mu je tisoč in tisočletni pragozd v vsem svojem veličanstvu.

Pod odejo.

Pod belo odejo
noč sanje je skrila,
jih skrbno povila
je v svileno prejo.

Je duša drhtela
in sanjala sanje...
Vse boli brezdanje
v njih je prebolela.

Noč v dan je izlila
vse boli in sanje.
Nasmehnil se dan je,
in pomlad je vzknila.

Vinko Klanšek.

Jutranjemu solncu.

Solnček jasni,
solnček krasni,
bodi mi pozdravljen!
Zopet si poživil gaje,
trate in polje smehljaje...
Spet zrcališ lesketaje

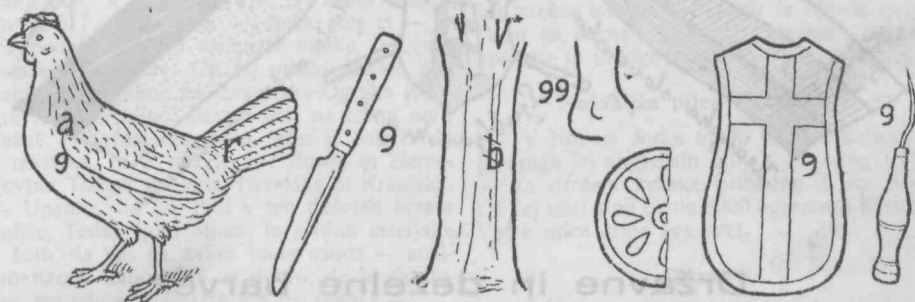
v biserih se rose čarne,
vpiraš v svet poglede žarne...
Solnček, solnček,
o, pozdravljen!
V mladem jutru,
mi proslavljen!

Minka Severjeva.

Zastavica v podobah.

Priobčil Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v 5. št.

Spet ptički pojo,
cvetice cveto,
a moje srce
v tujini bol tre.

Prav so jo rešili: Minka Malijeva, učenka v Radovljici; Guštin Stanko, dijak v Metliki; Stanislava Juvančeva v Mirni peči; Ivica Gabrščkova, učenka v Metliki; Jakica in Marija Ganglovi, učenki v Ljubljani; Boris Vajda, učenec v Središču.

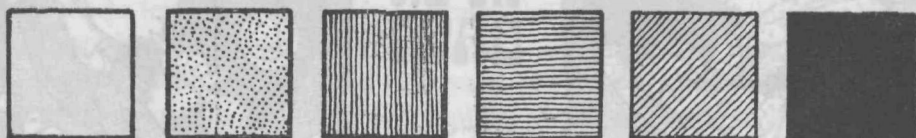

Rebus v 4. številki

so tudi prav rešili: Danica Lončarjeva, učenka v Idriji; Milan, Branko in Ciril Rode, dijaki v Ljubljani; Viljem Ogorelec, dijak I. b gimnazije v Mariboru; Miša Krašovčeva, učenka III. razreda pri Sv. Jurju ob Taboru; Marijana Reřabkova v Konjicah; Ljudevit Plavřak, učenec III. razreda pri Sv. Jurju ob Taboru; Bojan Kraigher, učenec III. razreda v Postojni.

Označba barv na zastavah in grbih z eno barvo.

Priobčil Fr. Rojec.

Belo. Rumeno, zlato. Rdeče. Modro. Zeleno. Črno.

Državne in deželne barve.

Avstrija, državne barve: črno-rumeno. — Češka: belo-rdeče. — Moravska: rumeno-rdeče. — Šlezija: črno-rumeno. — Galicija: rdeče-modro. — Bukovina: modro-rdeče. — Spodnje Avstrijsko: rumeno-modro. — Dunaj: belo-rdeče. — Zgornje Avstrijsko: belo-rdeče. — Solnograd: belo-rdeče. — Tirolska in Predarlška: rdeče-belo. — Furlanija: modro-rumeno. — Štajerska: belo-zeleno. — Koroška: belo-rdeče. — Kranjska: belo-modro-rdeče. — Istra: rumeno-rdeče-modro. — Trst: belo-rdeče. — Dalmacija: rumeno-modro. — Goriška-Gradiščanska: belo-rdeče. — Habsburška: rdeče-rumeno. — Ogrska in Sedmograška: rdeče-belo-zeleno. — Hrvatska in Slavonija: rdeče-belo-modro. — Bosna in Hercegovina: rdeče-rumeno. — Inozemstvo: Bavarska: modro-belo. — Belgijska: črno-rumeno-rdeče. — Bolgarska: belo-zeleno-rdeče. — Danska: rdeče-belo. — Nemčija: črno-belo-rdeče. — Angleška: rdeče-belo-modro. — Francoska: modro-belo-rdeče. — Grška: belo-modro. — Italija: zeleno-belo-rdeče. — Črna gora: rdeče-modro-belo. — Nizozemska: rdeče-belo-modro. — Norveška: rdeče-belo-modro. — Portugalska: modro-belo. — Pruska: črno-belo. — Rumunska: modro-rumeno-rdeče. — Ruska: belo-modro-rdeče. — Saksonska: zeleno-belo. — Švedska: rumeno-modro. — Švica: belo-rdeče. — Srbija: rdeče-modro-belo. — Španska: rumeno-rdeče. — Turška: rdeče-zeleno. — Vrsta barv se razume od vrha zastave navzdol, pri kokardah od sredine do roba.

Vojaški novinci (rekruti) analfabeti.

Izšel je žepni „Atlas“ profesorja A. L. Hickmanna za leto 1918. Zanimivi so v tem „Atlasu“ podatki glede na vojaške novince analfabete — to je rekrute, ki ne znajo niti čitati niti pisati. — Analfabetizem je dandanes v vsaki državi jako čudna prikazen, zakaj skoraj vse evropske države imajo v tem stoletju že tako razvito šolstvo, da se moramo res čuditi, ako se še kje pojavljajo narodi, ki bi ne znali niti čitati — niti pisati. — In vendar se še dobe taki. Najboljše merilo glede na izobrazbo narodov nam podajajo — poleg šolstva — vojaški novinci ali rekruti raznih narodov. — Iz 46. table Hickmannovega „Atlasa“ posnemljemo sledeče podatke: Od 1000 vojaških novincev ne znajo čitati in pisati: V Nemčiji 0·1, na Danskem 2, v Švici 2, v Švediji 2·3, na Nizozemskem 8, na Angleškem 10, na Francoskem 33, v Belgiji 77, v Avstrijsko - Ogrski 220, na Grškem 300, v Italiji 366, v Rumuniji 410, v Srbiji 436, v Rusiji 617. — Tudi vi — šolski otroci — iz teh podatkov lahko spoznate omiko različnih vojaških novincev. Ob tej priliki moram pripomniti, da glede na Avstrijsko-Ogrske (220) gre to nepovoljno število bolj na račun onih dežel v našem cesarstvu, kjer je šolstvo še v razvitku. In te dežele so: Bosna in Hercegovina, Dalmacija, Istra, Hrvatska in Kranjska. — Upamo, da bo tudi v teh deželah kmalu boljše. Tedaj, ljubi otroci, le pridno zahajajte v šolo, da vas ne zaloti huda usoda — analfabetizma. Zapomnite se dobro, da je dandanes nevednost največje zlo na svetu! —

Anton Leban.

Slovenska šola v Mariboru.

V Mariboru Slovenci nimajo nobene slovenske ljudske šole. Sedaj so zavedni narodnjaki v Mariboru ustanovili odbor, ki zbira po vsej slovenski zemlji denarne prispevke, da z njimi ustanove v imenovanem mestu slovensko šolo za slovensko mladino. — Bog blagoslovi plemenito delo plemenitih mož!

Kozarec vode 50 vin. in 100 kron.

Glasi se kakor uganka — pa je resnica. Zgodilo se je v Zagrebu. V gostilnico na llici št. 49 pride gost in si naroči jedi. Ker ni hotel piti vina, mu prinese natakarica kozarec vode. Račun: jed toliko in toliko, kozarec vode pa 50 vin. Toda dober nos ima — policija. Ta je zvedela, kako draga je voda v oni gostilnici. Najavila je krčmarja, in ta je moral zaradi predrago računane vode plačati 100 kron kazni!

Plen v Italiji.

V Italiji računajo pridelek na zasedenem italijanskem ozemlju na 600.000 kvintalov žita, 2.000.000 kvintalov koruze, 450.000 kvintalov krompirja, vina pa 2 milijona hektolitrov. Ko

so Avstrijci in Nemci zasedli (okupirali) Benečijo, je bilo tam 416.000 glav velike živine, 47 000 ovac in 1.000.000 druge koristne živine.

Most preko Sueškega prekopa.

Iz Kaire poročajo, da je veliki pregibalni most preko Sueškega prekopa pri El Kantari dograjen. Naravno mostno železniško zvezo iz Kaire v Palestino so otvorili dne 15. maja t. l.

Papir.

Papir so nekoč izdelovali iz rastline, imenovane papyros. In še dandanes je ostalo po tej rastlini ime — papir. Sedaj pa izdelujejo papir iz ostankov in odpadkov raznih tkanin, ki jim pravimo splošno — cunje. Papir pa izdelujejo tudi iz slame in iz lesa. Pred vojno smo dobivali iz Afrike takozvano travo halfa, ki je tudi dobra za izdelovanje papirja. Iz te trave je bil papir hitro gotov. Ako so travo zjutraj pripeljali v tvornico, je bil zvečer istega dne papir iz nje že gotov. Papir so poznali že stari Egipčani. Njegova uporaba je mnogovrstna. S. A.

Najdaljša ulica na svetu.

V Novem Jorku imajo ulico Broatwai, ki je dolga 26 angleških milj, t. j. okrog 16 km — za drobne korake približno 4 ure hodá. Ob tej ulici stoji okolo 8000 ogromnih poslopjij. Večje ulice nima ves svet.

Gozdovi.

Gozdovi pokrivajo 27% vse zemeljske površine, t. j. kakih 30 milijonov km². Od teh ima Evropa 3 milijone, Azija 9, Afrika 6, Amerika 8 milijonov, Avstralija pa 2 milijona. V Evropi imajo največ gozdov Bosna, Srbija in Finska, Holandska pa jih ima najmanj.

Drobtine.

20.

Vsako je očitano darilo
blagi smoter izgrešilo.

21.

„Ni mogoče!“ laž se oglasi;
„Nočem!“ pa resnica govori.

22.

Dal bi, ko imel bi,
hotel bi, če smel bi;
če pa nimam in ne smem,
ti odkrito to povem.

23.

Ura lepa, zlata vsa,
kaj ti hoče, kaj velja,
če je skrhano kolesce,
če je zlomljeno peresce!

Modest.

KOTIČEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Gospod Doropoljski!

Že večkrat sem se namenila pisati Vam, pa si nisem zadosti upala.

Jaz sem stara 11 let in obiskujem 1. oddelek 5. razreda ljudske šole v Žalcu. Jako rada čitam; posebno pa Vaš „Zvonček“, ki si ga izposojam pri gospodu nadučitelju.

V „Zvončku“ mi posebno ugajajo povesti, ki opisujejo hrabrost naših vojakov na bojišču. Tudi jaz imam očeta na bojišču; zato pa tudi vsak dan molim, da bi bil kmalu tako zaželjeni mir in pa da bi se mi ljubi oče kmalu zdrav povrnil.

V nadi, da mi moje mnogoštevilne pogrške oprostite, Vas plesčno pozdravlja

Vam vdana

Katica Kačeva.

Odgovor:

Ljuba Katica!

No, ni bilo ravno preveč pogrškov. Posebno Te pa opozarjam na pravilno rabo oziralnega zaimka (ki) in vprašalnega zaimka (kateri); torej: . . . povesti, ki opisujejo (ne: katere opisujejo!) Če se pa vprašamo, rečemo: Katere povesti opisujejo hrabrost vojakov? Odgovor: Povesti, ki so v „Zvončku“. — Naj dobrotno nebo usliši Tvoje molitve!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Vi dobivate pisma od malih pesnikov, pisateljev in slikarjev, jaz pa nisem taka umetnica, da bi Vam mogla kaj takega poslati. Zanimiva so v Vašem kotičku tudi druga pisma. Posebno pa mi je všeč, ker Vi, gospod Doropoljski, svoje male sotrudnike tako lepo učite in hvalite. Razen na „Zvonček“ sem naročena tudi na časopise: „Vrtec“, „Angelček“ in „Zamorček“. Jako se razveselim, kadar prihajajo listi. Ej, to Vam je zabave! Čitam pripovedke in pesmi, a tudi uganke kaj rada rešujem. Seveda mi morajo večkrat pomagati sestrice, in če so prav težke, pa tudi očka. Upam, da tudi meni odgovorite v „Zvončku“, nakar se že danes veselim.

Priporoča se vdana Vam

Alenka Žnideršičeva,
učenka IV. razreda D. N. D.
v Trnovem pri Il. Bistrici.

Odgovor:

Ljuba Alenka!

Tudi odrasli ljudje mi pišejo, da je moj kotiček zanimiv celó zanje; radi prebirajo pisma in odgovore, češ, kar pomladimo se ob takem kramljanju. No, mene samo veseli, da ustrezam enim in drugim. Gitej, tako izvira iz tega skromnega kotička naše skupno veselje!

*

Cenjeni g. Doropoljski!

Željno pričakujem vsakikrat prelepega „Zvončka“. V 16. letniku mi najbolj ugaja povest „Bob in Tedi, dva neugnanca.“

Jaz sem v 10. letu in hodim v IV. razr. v Gor. Logatcu. Doma sem iz Tolmina; ali vojna me je pregnala v Logatec. Tu stanujem pri babici. Imel sem dva zajčka, toda mačka jih je zadušila. Imam 5 stricev, vsi so vojaki; stric Fric je sedaj na dopustu. Moj papa ni v vojni; prihodnji mesec pojde v Tolmin.

Iskreno Vas pozdravlja

vdani Vam

Karlo Puppis,
uč. IV. razr. v Gor. Logatcu.

Odgovor:

Ljubi Karlo!

Kakor vidimo, je tudi Tebe dohitela nesreča te strašne vojne: zapustiti si moral svoj dom in bežati med dobre ljudi, ki so Te sprejeli z usmiljenim srcem. Ubogi moj pregnanec! Naj se skoro vrne tako težko zaželjena doba blaženega miru, ki Ti odpre pot v drago domačijo!

*

Dragi gosp. Doropoljski!

Danes Vam prvič pišem nekaj vrstic. Z zanimanjem čitam Vaš „Zvonček“, ki mi ga daje g. nadučitelj. Rada pa čitam Vaš kotiček, kjer si dopisujete z mladimi bralci.

Stara sem 13 let ter hodim 4. razred h g. nadučitelju Josipu Pečniku. Jako rada se učim. Najbolj me veseli zemljepis in lepops. Prosim Vas, da tudi mene napišete v svoj kotiček.

S srčnim pozdravom

Vam vdana

Ana Volčanjkova,
Kapele pri Brežicah, Sp. Štaj.

Odgovor:

Ljuba Ana!

Da Te lepomis veseli, o tem mi govori
čedna Tvoja pisava. Vse črke imajo pravilno
ležo in lepo obliko. Prav je tako!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz Vam hočem pisati kratko pisemce. Sedaj hodim v II. razred na I. tukajšnji c. kr. drž. gimnaziji. Med vsemi predmeti me posebno veseli prirodoslovje, ki me uči spoznavati čudo in skrivnosti prirode. Zdaj se učimo o rastlinstvu.

Stanujem v Ljubljani v Streliški ulici št. 5, kjer mi je na razpolago obširno dvorišče z vrtom. Vsako jutro že navsezgodaj me veselo pozdravlja ptičje petje in me vabi vun v lepo prirodo. Starejši brat je pri vojakih, mlajši pa je šele šest let star. Ime mu je Stanko, a mu navadno pravimo Ciciban, ker bo kmalu znal deklamovati vse Cicibanove pesmi. Vsake pesmi se kaj hitro nauči na pamet in pravi, da bo igral in deklamoval tudi v našem narodnem gledališču, kadar se tam zopet prično predstave.

Večkrat grem z mamo ali pa tudi sam na obisk k teti v Novi Vodmat. Teta ima dvojčka Lorčka in Julčka, ki sta zdaj stara tri leta. Rojena sta bila torej med svetovno vojno in utegneta še postati velika junaka. Pišeta se Stojan, in da ju spoznajo še drugi koticarji, Vam tu pošiljam njuno skupno sliko.

Vdano Vas pozdravljam in prosim za priobčitev tega pisma.

Branko Rojec.

Odgovor:

Ljubi Branko!

Naj torej tetinega Lorčka in Julčka spoznajo še drugi koticarji, saj tako mirno in zaupno gledata, kakor da v resnici pričakujeta kaj posebno lepega. Pozdravljena, ljuba bratca! Da bi jima bila sreča vedno mila! Tebi pa

od srca čestitam, da imaš toliko veselja z lepo, veličastno prirodo! Priroda nam je prijateljica in učiteljica. Zakaj, to umeš sam najbolje! Vaš Stanko - Ciciban pa naj le vztrajno vežba svoj spomin. Morda se utegne res zgoditi, da ga pozdravimo kot odličnega umetnika na odru slovenskega narodnega gledališča! Kar se Janezek nauči — to Janez zna! Pozdrav vsej Tvoji rodovini!

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz sem si letos naročila „Zvonček“. Željno sem pričakovala prve številke. Z velikim veseljem ga čitam in mi jako ugaja; posebno Vaš kotichek. Jaz sem učenka II. razreda pri Sv. Križu. Imam še dve sestrici in bratca. Sestrici že obiskujeta I. razred. Prosim Vas, ako mi dovolite, se še večkrat oglasim.

S spoštovanjem

Vam vdana

Marta Elznikova,
Sv. Križ nad Marib.

Odgovor:

Ljuba Marta!

Tako je prav! „Zvonček“ si sama naročila, in sedaj ga lahko vse tri sestre prebirate doma. Bratec pa, ki še ne hodi v šolo, vas posluša in gleda pedobe. Tako je ustrezno vsem. Le večkrat se oglasi!

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvič. Star sem 13 let ter hodim na višjo realno v Ljubljani v drugi razred. Najrajši se učim zemljepisa, slovenščine in prirodoslovja. Imam enega brata in sestrico. Veselim se že Vašega odgovora. Prosim, ako bi potisnili moje pisemce v svoj kotichek.

Presrčno Vas pozdravlja

Vaš vdani

Stanko Guštin,
Metlika v Beli Krajini.

Odgovor:

Ljubi Stanko!

Vsi trije predmeti, ki se jih najrajši učiš, so v resnici lepi, koristni in zanimivi, ker poglabljajo Tvoje znanje in Ti širijo obzorje: vsak dan si učenjši in zavednejši slovenski možak! S posebno vneto se pa moraš lotiti učenja slovenščine, tega najlepšega jezika vseh narodov in vsega sveta! Kot Belokranjec že itak znaš najlepše slovensko narečje, a z učenjem se seznaniš z vsemi tajnostmi in skritimi krasotami svoje materinščine, da Ti bo tekla slovenska beseda kot srebrnih strun pojoči glas!

*

Velecenjeni g. Doropoljski!

V odmorih nam gdč. M. večkrat posodi „Zvonček“, da ga prečitamo in rešujemo uganke. Zlasti rade čitamo Vaš kotichek. Tako prijazno dopisujete z otroki, da smo se tudi me

ojunačile in Vam pisale pisemce. Smo učenke VII. razreda C. M. šole v Trstu.

Kakor je sicer lepo naše mesto, vendar sedaj v vojnem času tukajšnje življenje ni posebno prijetno. Stradamo prav zares. Ali bo kmalu bolje? Pa kaj bi Vam tožile, saj vemo, da se tudi Vam v Vaši beli Ljubljani ne godi posebno dobro.

Prosimo, da objavite tudi nas med imeni rešilcev besedne uganke v 3. številki.

Pošiljamo Vam najlepše pozdrave!

V imenu učenk VII. razreda:

Marija Herščekova.

Odgovor:

Ljuba Marija!

Težko je sedaj življenje v Trstu, v Ljubljani in povsod drugod. Čim večje je mesto, tem več gorja vlada tam. Hudi časi so, a drugega sredstva nimamo proti splošnemu trpljenju, nego da vztrajamo in potrpite! Poglede pa moramo imeti vedno pogumno in ponosno obrnjene v bodočnost, ki nam bo lepša in pravičnejša, kakor pa nam je bila preteklost. To velja seveda tudi za tržaške Slovence. Vsem vrlim učenkam Tvojega razreda in Tvoje šole iskrene in narodne pozdrave!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Jako me veseli, da je tudi moje drugo pismo v „Zvončku“. Rada ga berem, tudi pisma v koticu so mi prav všeč. Zadnjikrat ste me imenovali Nana. Nam se zdi lepše Nani kakor Nana. Zato pravimo rajši: Nani, Mici ali Mojci, Neži, Urši, Barbi, Trezi, Katri, Zali, kakor pa: Nana, Mica, Neža, Urša, Barba, Liza. Namesto Janez pravimo Hani, Hanzi, Hajnček ali Hajnža. Namesto: vojaki gredo v vojno, pravimo: žovnirji gredo v žovt. Če kdo kaj bara (vpraša), mu drugi reče dro, namesto ja ali da. Kadar govorimo, pravimo, da marnjamo, če molimo, pa da žebramo. Nekaj naših besed sem že v zadnjem pismu napisala. Zakaj pa v „Zvončku“ in drugih knjigah ne pišejo teh besed? Ali niso lepe? Jaz nekaterih besed v „Zvončku“ ne razumem, pa nekaj sem se jih že navadila. V šoli se ne učimo več slovenščine. Naš gospod učitelj samo nemško govori. Slovenskega ne zna. Sedaj po Veliki noči bom malo hodila v šolo. Naša šola je še nova. Na prednji strani stoji napisano 1848—1908 Jubiläums-Volksschule. V vežah in šolskih izbah visi veliko stik in tablic iz papirja z napisi: Des Hauses Zier ist Reinlichkeit, Armut ist keine Schande, Arbeit ist des Bürgers Zierde in še veliko drugih. — Sneg je skopnel. Zopet orjejo in sejejo. Baško jezero se je odtajalo. Na sredi jezera je otok, na otoku restavracija. Poleti se vozijo s čolni po vodi in se kopljejo v jezeru. — Na

Velikonočni ponedeljek sem bila v Št. Jakobu v Rožu na domu svoje mame. Bilo je prav lepo. Doli imajo dve šoli. Ena je posebno velika in lepa z napisom „Narodna šola“.

Pošiljam Vam pozdrave!

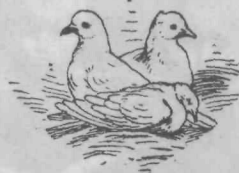
Nana Trisnikova,

Loče pri Beljaku.

Odgovor:

Ljuba Nana!

Tudi danes Te imenujem Nana — ne Nani, in sicer zato, ker je tako prav in slovensko. Nani, Mici, Kati, Rezi itd. — vse to so nemške oblike s Hanzitom vred, zato žalijo naš sluh in zato jih ne smemo rabiti. Slovenci moramo misliti po slovensko in tudi govoriti in pisati tako, torej: Nana, Mica, Neža, Urša, Janez, Ivan, Janko itd. Ni vsaka beseda slovenskega izvora, ki jo govorijo in pišejo koroški Slovenci. „Zvonček“ piše tako, kakor je pravilno. Zato je prav, da ga pazno prebiraj in se ob tem učiš lepe in pravilne slovenščine, ki je Tvoj materinski jezik. Na Koroškem nimate slovenskih šol, zato pošiljajo slovensko deco v nemške šole, kjer vas poučujejo nemški učitelji. Da vas ti ne morejo učiti pravilne slovenščine, je razumljivo, ker je sami ne znajo. Odtujili bi vas radi lastni materi, a krepka vaša slovenska zavest nikoli tega ne dopusti! „Narodno šolo“ pri Sv. Jakobu v Rožu je ustanovila Družba sv. Cirila in Metoda — naša šolska družba — ki je rešila pred potujenjem že na tisoče slovenskih otrok. Vsi to družbo z navdušenjem podpirajmo, saj je njena skrb in zasluga, da naša mladina v obmejnih krajih ne utone v tujinstvu in se ne nasrka sovraštva do lastne matere! Zapomni si Ti in zapomni si vsak, kdor je slovenskega mišljenja: Biti slovenske krvi — bodi Slovencu ponos!

Vsem koticarjem: Vem, vem! Radi bi zopet imeli kako lepo uglasbeno pesemco. Toda, dragi moji, vojna je! V tiskarni nimajo sedaj nikogar, ki bi znal postavljati glasbena znamenja. Mojstra, ki je to umel in ki je prej postavljaj take pesemce, so poklicali k vojakom. Sedaj pa moramo potrpežljivo čakati, da se vrne — upajmo — vsaj ob koncu vojne. Takrat nam postavi tako veselo in poskočno pesem, da vsi radostno zaplešete! In še jaz — starina — z vami!

